Kapitány Máté
MOLLY ÉS A GÉPEK SZERELME
2015 FEBRUÁR 10. •

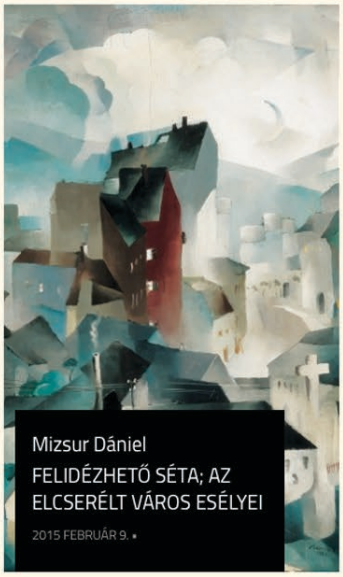

Mizsur Dániel
FELIDÉZHETŐ SÉTA; AZ ELCSERÉLT VÁROS ESÉLYEI
2015 FEBRUÁR 9. •

Varga Dániel
TOVÁBB ÉLSZ
2015 FEBRUÁR 8. •

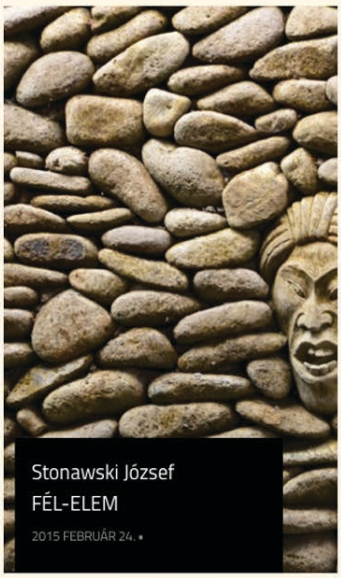

Stonawski József
FÉL-ELEM
2015 FEBRUÁR 24. •

Inczédy Tamás
VULKÁN, A GYUFASZÁL HUSZÁR KALANDJAI
2015 FEBRUÁR 15. •

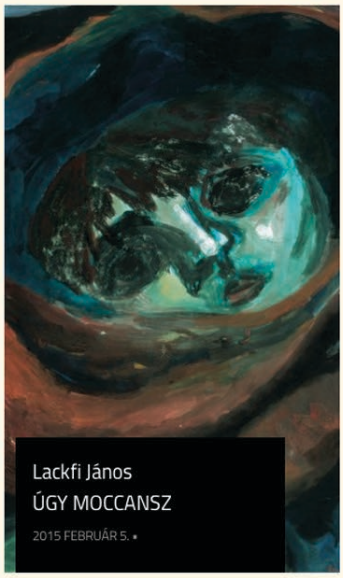

Lackfi János
ÚGY MOCCANSZ
2015 FEBRUÁR 5. •

Török Panka
DEKADENS DAL
2015 FEBRUÁR 22. •

Vörös István
A HAZUGSÁG STRUKTÚRÁJA II.
2015 FEBRUÁR 16. •

Liget

2015-2

február

[XXVIII. évfolyam 2. szám]

ligetmuhely.com

TARTALOMJEGYZÉK [XXVIII.évfolyam 2. szám]

Handi Péter | **EGY KÖNYV OLVASÓRA TALÁL** 4

Vörös István | **A HAZUGSÁG STRUKTÚRÁJA** [tényfékező] 8

Gujdár Gabriella | **1989 – FORRADALOM A NÉGY FAL KÖZÖTT** [más térben] 12

Búth Emília | **E-MEZZO** [más térben] 14

Lackfi János | **ÚGY MOCCANSZ** 15

Jámborné Balog Tünde | **SKORPIÓ ÉS LEVENDULA** [más térben] 17

Szekeres Sándor Gábor | **MÁS, MINT A TÖBBI** [tényfékező] 31

Varga Dániel | **TOVÁBB ÉLSZ** 34

Mizsur Dániel | **FELIDÉZHETŐ SÉTA; AZ ELCSERÉLT VÁROS ESÉLYEI** [más térben] 36

Kapitány Máté | **MOLLY ÉS A GÉPEK SZERELME** [tényfékező] 38

Muskovics Marianna | **ÉLETJEL** 46

Horgas Béla | **TÚRABOT** 50

Csongor Andrea | **KISZÁMÍTÁSI KÉPLET A TESTEK TÉRBEN ELFOGLALT HELYÉHEZ** [más térben] 52

Polgár Teréz Eszter | **SZÓJÁTSZÓTÉR** [más térben] 53

Inczédy Tamás | **VULKÁN, A GYUFASZÁL HUSZÁR KALANDJAI** [felnőtt mese] *Macsinka Zsolt rajzaival* 54

Szerényi Szabolcs | **TEREK** [más térben] 63

Birtalan Ferenc | **EZ ITT A; ÜRES KATTOGÁS** 65

Legéndy Jácint | **HAJLÉKTALAN ZSOLTÁR** 68

Ács József | **AZ ÚTON MENNI KELL** [tényfékező] 70

Török Panka | **DEKADENS DAL** [más térben] 72

Lakatos László | **JELENTÉS** 73

Stonawski József | **FÉL-ELEM** 74

Telléry Márton | **NEM FOCI** 75

Szilvási Pál | **SZONETT A TESTRŐL** 77

Kókai János | **TÉRELMÉLET** 79

Kiadja | Liget Műhely Alapítvány
1122 Budapest, Kissvábhegyi út 4-6.
info[kukac]ligetmuhely.com

ISSN 1789-4980

Szerkesztők | Horgas Judit, Levendel Júlia, Horgas Béla
Tervezőszerkesztő | René Margit
Olvasószerkesztő | Bognár Anikó, Tamaskó Dávid
Tudományos lektorok | Kállay Géza, Kiss Lajos András, Victor András

Támogató

Handi Péter EGY KÖNYV OLVASÓRA TALÁL

Napóleon már öt éve senyved Szent Ilona szigetén a száműzetésben, amikor franciaországi híveinek egy összeesküvő csoportja megszervezi a volt császár visszacsempészését Franciaországba. Napóleon inkognitóban egy fókavadász hajó személyzetének tagjaként száll hajóra, kabinszolgálatot teljesít, afféle szolga. Az összeesküvők egy dublőrt, egy ál-Napóleont hagynak Szent Ilonán, hogy fel ne tűnjön a császár hiánya, és pontos instrukcióval látják el az utazót, akit *Eugene Lenormand* néven ismernek. Eszerint amint a hajó Bordeaux-ba érkezik, a kikötőben egy hordón ülő, bajuszos, szürke kalapos úr várja, ő majd további eligazítással látja el a volt uralkodót. Csakhogy a hajó nagykereskedő tulajdonosa üzenetet juttat el a kapitányhoz, azzal az utasítással, hogy ne kössenek ki Bordeaux-ban, hanem vitorlázzanak tovább Antwerpenbe, mert ott olcsóbb lett a melasz és az indigó.

nemigen emlékszik

Lenormand-Napóleon tehát Antwerpenben száll ki, persze nem találja a szürke kalapos urat – magára marad. Célja, hogy Belgiumból valahogy eljusson Franciaországba; eltévedt turistaként bolyong, szállásadónők kuncsaftja, a ritkán közlekedő, Párizs felé tartó lovaskocsira vár. S közben ellátogat Waterlooba, ahol egy féllábú idegenvezető angol turisták csoportjával elkalauzolja a csatatérre is. A császár nemigen emlékszik az ott történtekre, legfőbb gondja, hogy le ne késse a kocsit. Általában napi gondok foglalkoztatják, apróbb részletek, egy közönséges polgár túlélési problémái – mindig a következő lépés. A kocsi végre megérkezik, Napóleon-utas felszáll, aztán komoran ül – sziklatömb a csevegő, szivarozó, iddogáló utasnépség között. Megindulnak Franciaország felé. A határon azonban váratlan esemény történik. A belga csendőrség iratvizsgálata során kiderül, hogy monsieur Lenormand nem fizette ki a brüsszeli szállodaszámlát. Az utast leszállítják, a kocsi tovább rázódik Párizs felé, őt pedig bekísérik az őrszobára. A parancsnok közli vele, hogy reggel visszatoloncolják Charlerois-ba. Addig elalhat a szerszám-sufniban, Louis szolgálóval. Éjjel a szolgáló felismeri Napóleont, „Tudtam, hogy visszajön, Felség!” – borul térdre, és hajnalban kicsempészi a Császárt, lovával átvezeti a határon, útnak indítja Párizs felé. Még ad egy párizsi címet is, ahol hívei találkozgatnak.

a dinnyeraktárban

Napóleon inkognitóban megy oda. A ház egy dinnyekereskedő özvegyasszonyé, aki a Provence-ból szállított sárga- és görögdinnye-halmokat szortírozza napestig, közben négy esztendeje elhunyt katonatiszt-férje balsorsáról mesél. Lenormand urat igazi vendégszeretettel fogadja, bemutatja este a társaságnak. Mindannyiukban parázslik a dicsőséges hadjáratok emléke, meg a konspiráció vágya. Az asszony néhányszor megemlíti, hogy vendége mennyire hasonlít a száműzetésben senyvedő Császárra, ezen elmókáznak a füstölő hadfiak. Napóleon megtelepszik a dinnyeraktárban, a szállás és ellátás fejében, s hogy elfoglalja magát, segít az asszonynak az üzletmenetben. Csakhamar szinte nélkülözhetetlenné válik, hiszen az asszony vajmi keveset ért ehhez. Stratégiát szerkeszt az áruelosztáshoz, terepszemléket tart az árusítóhelyek környékén, rakodik, szállít, átvesz, szabályozza a felhozatalt. Közben lesújtó hír érkezik Szent Ilonáról: a Császár – a hasonmás – meghalt fogságának ötödik esztendejében. Az özvegy és a hadfiak gyászolnak, Napóleon elhatározza, hogy felfedi kilétét. Apró jeleket, célzásokat ejt el, de hamar rádöbben, hogy fiktívvé vált, hasonmása halálával ő is elvesztette identitását. Környezete egyre növekvő gyanúval szemléli és hallgatja célzásait. Az asszony egy alkalommal orvost hivat, aki rábeszéli Napóleont, hogy együtt látogassanak meg egy érdekes, környékbeli helyet. Kastélyszerű épülethez érkeznek, ahol a doktor arra kéri, várjon, amíg ő az épületben valamit elintéz. Napóleon unottan őgyeleg a kerítéssel körülvett parkban, s ahogy sötétedik, látja, hogy a házból lassan mozgó alakok jönnek ki, mindegyikük különös, keresztbe tett csákót visel a fején. Céltalan bolyonganak, és érthetetlenül motyognak.

Napóleon sietve és sértetten távozik a helyszínről, visszatér szállására, keményen szidja szállásadónő-üzletpartnerét, aki esedezve biztosítja, hogy többé nem hív orvost hozzá. Egészsége azonban megroppan, ágynak dől, a végül mégiscsak elhívott orvos már nem tud segíteni. Utoljára az özvegy kezét fogja, s kérdezgeti: „mi a nevem…?” „Napóleon. Az én Napóleonom” – nyugtatja az asszony a halálba süllyedő Császárt.

Horace Vernet: Napóleon a halottaságyon

Közhely, hogy néha a halál emeli fénybe az addig ismeretlen alkotót. Pierre Ryckmans (írói nevén Simon Leys) noha nemrégiben valóban elhunyt, nem annyira ismeretlen, inkább „kevésbé ismert” a kortárs világirodalomban. Talán mert nehéz neki „helyet találni”. Belgiumban született, de negyvennégy évig Ausztráliában élt. Az Ausztrál Nemzeti Egyetem kínai irodalmat oktató tanára és a Sydney University kínai tanszékének professzora volt. A kategorizálást nehezíti, hogy az alkotó az Australian Academy of Humanitiesnek és az Académie Royale de Littérature Francaise belgiumi tagozatának is tagja volt, és díjai között szerepel a tekintélyesnek mondható Prix Renaudot, valamint a Prix Fémina. A nyolc könyvet tartalmazó életmű fele az ősi és újkori kínai társadalommal foglalkozó tanulmánysorozat – Konfuciustól Maóig. A belga, a francia, az ausztrál vagy a kínai irodalom skatulyájába kerüljön-e?

irodalmi csemege

1991-ben jelent meg kisregénye: *The Death of Napoleon* (Napóleon halála). A fenti történet, az író képzeletében továbbélő, az idegenné lett Franciaországban bukdácsoló Császárról valóságos irodalmi csemege. S engem is az író halálhíre vezetett a már több mint húsz esztendeje *élő* könyvhöz. Úgy látszik, egy-egy olvasónak *fel kell nőni* egy-egy műhöz. A könyv negyedik fejezetének címe: *Görögdinnyék és sárgadinnyék Provence-ból*. A Napóleon-sztori itt kereskedelmi szinten ismétlődik. A Császár *közönséges emberré* válik, aki nem is igen tudja, mi a szerepe, mit akarnak kezdeni vele az összeesküvők. Lassanként tehát elfelejti őket, s marad magára kétségtelen stratégiai tehetségével. Más térben vegetál. Az „alternatív történelem” adta, szinte határtalan lehetőségekkel fegyelmezetten bánik az író – humor és tragikum keveredik: fény vetül a hős-imádat mindenkori ostobaságára is. Remek olvasmány.

Vörös István A HAZUGSÁG STRUKTÚRÁJA I.

Néhány pillantás egy filmhíradóba

A 773. híradó

Jókedvű, kövér prímszám.
Mint valami szent, néz a körülötte
levőkre. Nekem mért pont ez kellett
1938. decemberéből? Egy év múlva

ilyenkor már háború, és most minden
békét hazudik, de sikoltva, nyüszítve fél
valamitől, valamitől, valamitől.
Hogyan ismerjük föl a hazugságot

a jelenben? Úgy, hogy észrevesszük
végre a jövő közénk behajló borotvált,
szuszogó arcát. És a tányérsapkát a fején.
Annyiszor megtörtént már a jövő.

Göring és Goebbels adományokat gyűjt a szűkölködőknek

Miniszterek is gyűjtenek a szűkölködőknek
télire, így szól a hír. A miniszterek helyén
azonban egyenruhás keselyűk.

Melyik állatra milyen öltözet illene,
ha ember lenne? A vízilóra kombiné, az
oroszlánon rajt is van a szőrmegallér,
a majomra partedli, a kígyó derekára
karóra.

15 millió márka gyűlt össze. Megint egy állam,
mely fenyegető koldulással, és nem a munkájával
próbálja a szűkölködők helyzetét megoldani.

Megint egy korszak, amikor mindenki
mást csinál, mint amit kéne, mindenki
más helyen van, mint ahol kéne.
A miniszter adományt gyűjt,
az adomány törvényesített bűnözők
kezén, a bűn jogra emelkedik.
A katonai egyenruha mindennapi
viselet az orrszarvún, a görényen,
a gőtén, a partra vergődött mázsás
harcsán, a gnún, a hiénán, a csótányon,
a piócán, a büdösbogáron, a denevéren,
a kullancson, a galandférgen, a kalauzhalon,
a rozmáron, a lábait számolgató madárpókon.

Az emberek még éheznek és fagyoskodnak
egy telet, mielőtt behívnák őket,
hogy végleg fölszabaduljanak
emberbarát gátlásaik alól.

Vörös István A HAZUGSÁG STRUKTÚRÁJA II.

Csatornaépítés a Csallóközben

Közmunkák a felszabadított területen.
Talicska, lapát, késő őszi táj.
Egy 20 éve létrehozott állam
épp megszűnőben. A helyén
szakember mutatja, hogy a víznek
most már másképp, másért, máshol
kell folynia. Az igazság az,
hogy nem épül ott semmi,
a híradó hazudik, mindez már kész
van. Egy pici ország
saját igazától megbabonázva
a vesztébe, vagyis az előző századokénál
veszélyesebb, károsabb és mérgezőbb
történelembe rohan.
A víz a fákkal szegélyezett
két gát közt kanyarog.

Fölavatják az 50. fővárosi gyermekotthont
Itt mintha már tudnák, hogy háború lesz.
Hány árva gyereknek készítik most a helyet,
akiknek az apja majd kimegy a frontra,
mert elszólítják családtól, Istentől, hazától.
Egyelőre a máris árvák nagy halom rózsát szórnak
a kormányzó felesége elé hálájuk jeléül,
és habzsolni kezdik az ünnepi uzsonnát.

Gujdár Gabriella 1989 – FORRADALOM A NÉGY FAL KÖZÖTT

éppen a babámat öltöztetem, téli vakáció van, karácsony előtt, amikor nagyapám beront a meleg szobába és homlokát borúsan összeráncolva annyit mond, anyád kiment a térre, forradalom van

szeretnék félni, érzem, hogy most így lenne helyes, ehelyett a szívem dagad, hogy anyám milyen bátor, kiáll a katonák elé, a többi száz meg száz gyári munkásasszonnyal karöltve, és zengik, kiabálják, hogy *Jos Ceauşescu* !*, a tömeg közben több ezresre duzzad, hullámzik, mint a tenger, a színe feketébe merülő kék, a népharag és a keserűség színe… 1989, kinézek az ablakon, látni szeretnék valamit, de az ablakunk az udvarra nyílik, így csak a néma és fagyos kert tárul elém, az üvegen mégis átsüt valami izgalom, a szomszédok sokatmondóan összesúgnak, nagyapám a szokásosnál gyakrabban néz ki az utcára, majd megjelenik apám… és néhány óra múlva anyám is

sértetlen, nem mesél sokat, csak azt mondja, nem megy már ki a térre, nagy a baj

még aznap hazamennek a szüleim, hogy összeszedjenek néhány ruhát, fehérneműt a fekete napokra, bezárják az otthoni lakást, és visszajönnek az itthonba, nagyapámék házába, abba a házba, amelyik csak pár száz méterre áll a milícia és a titkosszolgálat épületétől, ahová én szinte beleszülettem, amelyikben a forradalom is utolér bennünket, és néhány nap alatt felperzseli az elmúlt két évtized végeérhetetlen sorait a narancsért, kenyérért és üzemanyagért…. azt már ne kérdezzétek, hogy abba a házba, abban az évben hoz-e valamit a Jézuska

a csapvizet megmérgezték, vagy meg fogják mérgezni, inni mindenesetre nem szabad, bár áldozatokról még nem számoltak be, az előrelátóbbak már napokkal ezelőtt demizsonokba, műanyag- és üveghordókba töltöttek vizet, mint később megtudom, mi is, az utcára már két napja nem mehetek ki, pedig jó volna játszani a szomszédgyerekekkel, még csak kilenc vagyok, a kis taknyos hároméves öcsémhez képest mégis nagylány, ráfanyalodom, együtt játszunk, a kályhában ropog a tűz

este van, lehúzzuk a rollókat, és a duplaablakok közé paplanokat, párnákat zsúfolunk, a fönti kisablakon át mégis látni egy-egy elsüvítő golyó vörös csóváját, leülünk a földre, az ágy mellé, hogy a golyók, ha betévednének, csak a falba fúródjanak, a tévénk elromlott, nagyapám lehoz valami őskori darabot a padlásról, hihetetlen, de működik, a tömeg napok óta az utcán követeli a szabadságot… mintha valaki épp most robogna át a háztetőnkön, együtt fülelünk a félhomályban

túléltük az éjszakát és kiderül, a csapvíz iható, az emberek vérét is beissza a föld, belelőttek a tömegbe, még jó, hogy anyám már nem akart ott maradni… a szomszéd ház tele van golyónyomokkal, biztos a mienk is, de azt bentről nem látom, csak a néhány összetört tetőcserepet az udvaron, nagyanyám félresöpörte, de így is észrevettem, vajon minket is lelőnek?

a katonák nem bírják tovább a saját anyjukat és apjukat lőni, leteszik a fegyvert, a tévében is bemondják, én soha nem bírnék golyót röpíteni az anyámba, Ceauşescu és Elena elvtársnő menekül, valami titkos járaton szöknek az elnöki palotából, helikopterrel, autóval… mindannyian a tévét nézzük, már az asztal mellől lelőtték őket, mint valami kutyákat, Ceauşescu és Elena halottak, mi élünk. Még mindig nem mehetek ki az utcára játszani, az orvlövészektől féltenek, anyám, apám azt mondja, minden jóra fordul, lesz narancs és csokoládé, és többé nem kell majd a petróleumlámpa fényénél tanulnom, hiszek nekik

napok telnek el, mire kimerészkedünk a városközpontba, mindent ugyanolyannak látok, csak szemétből van több, apám a házak falát mutatja anyámnak, tényleg tele vannak golyónyomokkal és a kitűzött zászlókból hiányzik a címer, de engem inkább az érdekel, hogy mi van a boltokban, menet közben kíváncsian lesek be a

kirakatokon, kongó üresség mindenütt, pont mint azelőtt, elszontyolodom, de nem teszem szóvá, apám szorosan fogja anyám kezét, boldognak tűnnek, nem akarom elrontani, tudom, győzött a Szabadság, még akkor is, ha egyelőre nem értem, mi is az

**Le Ceauşescuval!*

Búth Emília E-MEZZO

Éjszaka (pontra-pont)
kigondolom
reggelre sík-szöveggé tömörül
átteszem három-dimenzióba
megforgatom a tengelye körül
(a tengely én vagyok)
oldalára zökkent papírhenger
zümmögése ad erőt a szónak
(színt formát)
játszanék még de hallom:
vigyázat az ablakok záródnak!
és nincs védő-korlát

Lackfi János ÚGY MOCCANSZ

Úgy moccansz bennem, úgy nyugszol el,
mint kertben az egymásra pakolódó
valóság halmazai, oszlopra kúszik

a szőlő, röppen a rigó, rigó hátára
kapaszkodva egyensúlyoznak fellegek,
tetejükben kondérnyi kék ég, esőre
hólepel montírozódik, szikkadt füveken
aztékmintás futrinkák, kékhasú gyíkok,
kéklő szilvák áttűnése, majd mindet
elsodorja egy apró forgószél, így moccansz
bennem, soha nem pihenve, vagyis inkább
minduntalan meg-megpihenve s továbblódulva
következő állapotod felé, ahogy a forgószél
táncos örvényében keringnek száraz levelek,
forgácsok, atomok, bolygók, halott szomszédok,
SS-ek, druidák, gepidák, oroszok, aki csak
e földre tette lábát valaha, úgy moccansz
és pihensz el, hogy aztán újra moccanj,
mint minden idők és minden létezők,
melyeknek útja kertünket és környékét
metszette valaha, és melyekben állandóság
nincsen, de közben csakis állandóság van,
semmi mulandó, soha el nem enyésznek,
képek, amelyek egymást váltják, ahogy alakod bennem,
jössz, mész, mindig indulsz, mindig érkezel,
rendet raksz, a fáradtságtól asztalra
borulva alszol, kertben hajladozol,
a gyerekeket faggatod, meghallgatod,
próbálod rávenni, segítsenek, és hozzám
simulsz, mindezt egy időben, egymást
váltják arcaid, alvó és nevető, ámuló és
fájdalmas, türelmetlen és figyelmes maszkok sora,
mint görög domborműveken,
mindegyik te vagy és egyik sem,
minden egyes ember ujjong, jajdul, vigad, töpreng,
lobban haragra rajtad keresztül, minden elvágott ujj,
megromlott étel, váratlanul nagyra nőtt kerti termény,
izgalmas esemény, lelombozó aggodalom ide torlódik,
velünk történik meg egyszerre, arcok, érzések körforgása,
körbe-körbe, mint az a magányosan táncoló
forgószél a kertben,
mint te bennem.

kép | Anna Margit: Női fej

Jámborné Balog Tünde SKORPIÓ ÉS LEVENDULA

…És legvégül, kegyes engedelmükkel: Az Érzékeny Utazó (értvén rajta ennenmagamat), mert magam is utaztam, mely útirajz megírásának imhol most ülök neki.
Laurence Sterne

Falu a hegyen

A sikátor lakatlan volt. Kitört ajtók és ablakok, leszakadt tetők, bedőlt falak, kőrakások között az elhagyott otthonok alatt fogatlan szájként tátogtak az egykori pincék, néhány szétkorhadt hordót őrizve azokból az időkből, mikor még szőlőtőkék sorai meneteltek a déli lejtőkön. Csupán két helyreállított épület volt az utcában: az egykori fogadó és a ránk váró lakhely, zsalugáteres ablakú, magasföldszintes, erődszerű ház, durván faragott kőlépcsőkkel a várkapura emlékeztető, nehéz tölgyfaajtaja előtt.

Már ebből sejthettük, hogy Carillonban nem a provence-i nyár és a gondtalan nyaralás vár ránk, ám volt más baljós előjel is: a küszöbön mászó, majd félaraszos rovarféle. Rákra hasonlított, négy pár ízelt lába és ollója volt, ám gyanúsan hosszú, tüskében végződő farka felfelé görbült, pontosan úgy, mint a nagy Brehm ábráján, *jó ég, ez egy skorpió!*, mire az asszony, aki a kulcsot hozta, esernyője végével ráütött, majd megpiszkálta, s hogy nem mozdult, cipője orrával lepöccentette a lépcső mellé, *scorpion mort,* mondta, és kitárta előttünk a vaspántos ajtót.

Bent sötét volt és hideg, a nő szétnyitotta az ablakok spalettáit és a teraszra vezető zsalugáteres ajtó szárnyait, megmutatta a fürdőszobában a bojler kapcsolóját, hadart valamit, és Z. – fél évig tanult franciául, de éppúgy ragadtak rá a nyelvek, mint a nők – ebből kihámozta, hogy a vacsora este hétkor lesz a szomszédban, a régi

fogadóban, azután egyedül hagyott minket a nyomasztóan nagy házban, ajtónk előtt a döglött skorpióval, és azzal a tudattal, hogy három hétig ez lesz az otthonunk.

talán tükröződés

Ablakaiból lepusztult utcakép látszott, szemben egy épp összeomlani készülő házzal. A rozsdás lakatot évtizedek óta nem vette le senki szúrágta ajtajáról, ablakszemei vakon meredtek rám, ám ha elég sokáig néztem farkasszemet velük, mögöttük mintha moccant volna valami, és rebbenésnyi időre megjelent egy elmosódott folt. Akár arc is lehetett. A jelenés rövid ideig tartott; azt hittem – szerettem volna hinni –, képzelgés az egész, ha kipihenem magam a hosszú út után, nem látok majd senkit a lakatlan épületben, ez azonban hiú ábrándnak bizonyult, a folt az idő múltával kitisztult, testet öltött, és nap mint nap megjelent, Z. azonban nem látta soha. Mire odahívtam, eltűnt, *talán tükröződés,* keresett rá racionális magyarázatot, de nem győzött meg, éreztem, hogy lakik valami vagy valaki abban a házban, ha más nem, hát a genius loci, a hely szelleme keresi helyét a múlt és jelen között ebben a lelakatolt romhalmazban.

Hátul a terasz és a levendulával beültetett kert barátságosabbnak tűnt, ám sarkából meredek lépcső vitt le a pincébe, ahonnan további üregek nyíltak, sitthalmokkal, rozsdás abroncsokkal, és olyan hívatlan vendégek nyomaival, akik a szétesett hordódongák parazsán sütötték meg vacsorájukat. Vajon mikor éjszakáztak itt a hippik vagy hajléktalanok, akiknek nyomait megtaláltuk? Tíz éve dobálták tűzre a vékonyka csontokat, melyek egészen biztosan nem szárnyasoktól származtak – Z. macskákra tippelt, én patkányokra –, vagy néhány hete?

őszt jelző fuvallatok

Egy másik lépcsősor felvezetett a magasabban fekvő szomszédos épületekhez, melyeknek lonccal és rózsával befuttatott falai álltak még itt-ott, és közöttük szobányi virágoskertekre, kikövezett teraszokra leltünk. Ezek a romok közé telepített oázisok, melyeket az új tulajdonos kerti padokkal, napozóágyakkal tett otthonossá, valóságos labirintust alkottak, és úgy néztek ki, mint a lakberendezési magazinok fotói. Borzongató, az őszt jelző fuvallatok suhantak el mellettünk, pedig augusztus elején jártunk, Provence északi határán, húsz kilométerre se voltunk Montélimartól.

A házat sok pénzből, jó ízléssel hozták helyre és rendezték be régi, rusztikus bútorokkal. Van Gogh arles-i szobájának szalmafonatos székei álltak a konyhában az ácsolt asztal körül, csak Gauguin elárvult pipája és a szakadás hiányzott róluk; a hálószoba sarkában embermagasságú, gömbölyű idomaival nőalakot formázó állóóra mutatta a lassan múló időt. Nem régen húzhatták fel, mert sárgaréz súlyai magasan álltak, ingája egyenletesen lengett, de mindez nem segített a több száz éves kőfalakból sugárzó ridegségen, és a vörös téglapadló még zordabbá tette a házat. Folyton lestem, nem mászik-e elő valahonnan egy skorpió, mert ahol egy van, ott tíz másik lapul, olvastam egy régi útikönyvben, ezért levendulát tettem a párnánk alá, mert a skorpiók állítólag irtóznak a szagától, és mindig kiráztam a papucsomat, mielőtt beleléptem.

ütötte az időt

Éjjelente heves záporok verték a frissen cserepezett tetőt, viharos szelek tépázták a zsalugátereket, átfújtak a házon, és hiába húztunk magunkra pulóvert, melegítőt, zoknit éjszakára, hiába bújtunk össze, hogy melegítsük egymást, dideregtünk a vékony nyári takaró alatt, mialatt Polette – így neveztem el az órát – szorgalmasan ütötte az időt. Egyszer arra ébredtem, hogy az ágyunk mellett állva figyel minket, betolakodókat. *Álmodtál, nem állt itt semmiféle óra,* morogta *Z.,* és a másik oldalára fordult, *az órák sehol nem mászkálnak, még itt se,* ámde a carilloni lidérces éjszakákon álom és valóság szétválaszthatatlanul összegabalyodott, miért ne járkálhatott volna az óra, miért ne szólalhattak volna meg a kövek?

Kályhának nyoma sem volt a házban, egyedül a konyhában hagyták meg a régi, téglából rakott nyitott tűzhelyet. Z. megpróbált begyújtani, a füst azonban nem ment ki a kéményen, vastag ködként megült a szobákban, mert elfalazták a nyílást a gyakori felhőszakadások meg az elhagyott települést birtokba vevő macskák miatt, és húsz év után is a füstszag emléke csap meg, ha Carillonra gondolok, nem a romkertek levendulaillata.

romlásában is lenyűgöző

Négy-ötszáz méterrel lehettünk a tengerszint felett, és ez a magasság épp elég volt ahhoz, hogy megfosszon a mediterrán nyár melegétől, nem csoda, hogy mindenki elment innen, ugyan mi tartotta volna őket ezen a baljós helyen?, mondtam összekoccanó fogakkal, holott tudtam, hogy az elvándorlásnak gazdasági okai voltak, itt nem folyt módszeres falurombolás, hogy elpusztítsák a hagyományokat, mint Európa keleti felében, ahonnan mi jöttünk, az emberek itt maguktól hagyták el otthonaikat, nem dózerolták el hajlékaikat, a bazaltfennsíkra épült Carillont csupán az időjárás viszontagságai pusztították, de még így, romlásában is lenyűgöző volt. Emeletes kőházai egymáshoz tapadtak, mint a fecskefészkek, és ha sikátoraiban kinyújtottuk a karunkat, egyszerre érinthettük mindkét oldalon a falat. Autónk teljesen eltorlaszolta volna az utcát, ezért a közeli kis téren parkoltunk a túlméretezett középkori templom mellett, ahol néha hangversenyeket tartottak, és a koncertek idegeneket is vonzottak: estélyi ruhás hölgyektől szakadt farmeres punkokig mindenféle népek hallgatták áhítattal a kamarazenekart, a kórusokat és a jeles csellistát, akiket bizonyára Per csábított ide, hogy vonzóvá tegye a falut. Ezek az estek és a közös vacsorák tették elviselhetővé Carillont, amelynek minden látnivalóját bejárhattuk tíz perc alatt, és a környék valamennyi faluja hasonló volt, legfeljebb kevésbé romos és nem ennyire elhagyatott.

Az alacsonyabban fekvő települések nem néptelenedtek így el, de azért Aubenas-ig, a tíz kilométerre lévő kisvárosig kellett menni, hogy embereket és autókat lássunk az utcán. Aubenas-ban boltok is voltak; a kávézók, kocsmák vendégei a járdára kitett vászonernyők alatt üldögéltek öntöttvas utánzatú műanyag székeken, vagy bevásárlótáskákkal nyüzsögtek a boltok körül. Legzsúfoltabb a hatalmas piac volt, ahol az égvilágon mindent árultak: virágokat, zöldségeket, sajtokat, borokat, olíva- és levendulaolajat, fűszereket, lekvárt, mézet és kézműves holmit: puha bőrből kézzel varrott cipőket, fityulákat, kendőket és hagyományos provence-i mintákkal nyomott, gyönyörű vásznakat, a nap azonban Aubenas-ban is ritkán sütött ki, a járókelők esernyőkkel mászkáltak, és az autók az útról ránk fröcskölték az esővizet.

Bizonyára Carillonban is volt valaha piac, akkor még működött a torony harangjátéka – arról kapta nevét a falu –, piros arcú asszonyok sürögtek-forogtak a kőházak kőkonyháiban, a kőlépcsők kőzugaiban kakukkfű, rozmaring és bazsalikom nőtt, azokból téptek a vacsorára főzött ratatouille-ba, gyerekek bújócskáztak a szűk sikátorokban, várták a szőlőből, bányából hazatérő apjukat, és a hosszú téli estéken a tűzhely szeszélyesen lobogó lángjai mellett hallgatták az öregeket, akik – meglehet – Aucassin és Nicolette históriáját recitálták.

Festők Carillonban

Vacsorára az egykori fogadó ivójában gyűltünk össze. Ezt a helyet kerülték a kísértetek, és gyakran hágott magasra a hangulat. Pernek az volt a meggyőződése, hogy nappal a festő fest, nem törődik olyan prózai dolgokkal, mint az evés, estére azonban megéhezik, és szívesen eszik meleg ételt. Naponta más-más művészpáros főzött vacsorát, így különféle nemzeti specialitásokat ehettünk a francia hagymalevestől a bajor sült sonkán és a különféle makarónikon át a borscsig és a csevapcsicsáig. Ránk is sor került Z.-vel. Tejfölös zöldbableves volt a menü szalonnapörccel, paprikáscsirke nokedlivel, meg négy nagy tál uborkasaláta, mire kiszabadultunk a konyhából, nem maradt semmi, a csirkelábat is megették.

egy kukkot sem értettem

A bor üvegkancsókban állt a hosszú asztalokon. Könnyebb italú volt az otthoniaknál, mégis hamar megoldotta nyelvünket, noha nehezen értettük egymást; a német, francia, olasz, finn, lengyel, román, orosz, török, magyar szavak bábeli zűrzavarában angol tőmondatokkal, de főleg testbeszéddel, kézzel és lábbal kommunikáltunk. Malgorzata, *Budapeszt*et és a pesti *diszkotekákat* lelkesen emlegető, levendulakék szemű lengyel lány például egyre közelebb araszolt hozzánk mindjárt az első este, mielőtt azonban sikerült volna mellével odanyomulnia Z.-hez, ráloccsantottam félcombig felhasított vászonszoknyájára maradék vörösboromat, és olyan pillantást vetettem rá, hogy hátrahőkölt, majd maga elé tartva tenyerét, ő kezdett mentegetőzni, amiből persze egy kukkot sem értettem, mert a meglepődéstől lengyelre váltott, hangsúlyai és gesztusai azonban azt fejezték ki, *sajnálom, hogy zavartam a köreidet.* Miután letett róla, hogy kikezdjen Z.-vel, őszintén megkedveltük egymást, tulajdonképpen ő volt az egyetlen, akivel megbarátkoztunk, láttunkra mindig fülig szaladó szájjal skandálta a varázsszavakat: *diszkoteka, Budapeszt,* és mulatságosan riszálta magát, világoskék szalaggal lófarokba fogott szőke haja jobbra-balra csapódott, szögletes arcát ellágyította az emlékezés.

Meghívott a műtermébe is, egy lentebbi utca házának tágas és világos nappalijába, hogy megnézzük a festményeit. Jó képek voltak, tompa színű, töredezett geometrikus formáikból minden elvontságuk dacára – vagy tán éppen azért – az az ismerős szorongás áradt, ami végigkísérte carilloni napjainkat.

Malgorzata is ellátogatott hozzánk, és batikolt vásznaim minden köztünk lévő felfogásbeli különbség dacára tetszettek neki. Szerencsére nem látszott, mennyit kínlódtam velük. Idegenben mindig nehezen ment a munka – ezért nem jártam művésztelepekre –, és ez a nagy műgonddal helyreállított és berendezett carilloni ház alkalmatlan volt a sok pancsolásra, ami a technikával jár. Csak a pincében dolgozhattam, ahová hosszabbítók összekapcsolásával vezettük az áramot, kancsónként hordtuk a vizet, és az állandóan nyirkos levegő miatt hajszárítóval szárítottam a vastag vásznakat – régi, kenderből szőtt, durva lepedőkre festettem, amelyek valaha élt testek emlékét őrizték rostjaik között –, így is napokba telt, mire egy-egy munkafolyamattal végeztem.

Nem kellett volna beugrani Kazimírnak – így hívták tudós barátunkat, a testvérvárosi kapcsolat létrehozóját –, aki maga helyett minket küldött a carilloni telepre, *egy magamfajta ott semmit sem tud kezdeni, legfeljebb leissza magát, azt meg itthon is megtehetem. Menjetek el helyettem, beszélek Perrel. Szép sziklák vannak arrafelé, romos házak, a kőfalakon kóbor macskákkal, meg kísértetekkel. És az már majdnem Provence, kőhajításnyira van a tenger. Per minden évben leviszi a tábort Ramatuelle-be …*

Kazimír tévedett, Carillon nem volt nekem való hely, állandóan fáztam, a romok nyomasztottak, és a szűk sikátorokban felerősödő misztrál jajongó hangja megőrjített, számoltam a napokat, hányat kell aludni a hazaindulásig.

Eleve nehezen fogtam munkához, időre volt szükségem, míg ráhangolódtam, hogy ne a puszta látványból induljak ki, az *égi más*t kerestem. Végül a szemben lévő ház ablaka segített: a mögötte tanyázó lidérc vázlataimon szakállas öregember arcát öltötte föl, róla festettem meg a *Régi ház szellemé*t. Polette is megihletett, a hálószoba öreg állóórája. Ívelt formái köpenybe burkolózó nőt sejtettek, és a hosszú, keskeny vásznon a római

síremlékek pallát viselő asszonyaként jelent meg. *I am afraid,* borzongott meg Malgorzata, azt mondta, ijesztő, és *Carilloni párká*nak nevezte el.

Harmadik vásznamon – eredetileg kenderszálból szőtt konyharuha volt – a templom barokk oltárképének puttói repdestek petanque golyóbisokat formázó felhők között. *Carillon's angels*, suttogta a már nem egészen fiatal szinglik gyermek utáni vágyakozásával Malgorzata, és cuppanós csókot nyomott az arcomra, *wonderful, this is wonderful.*

besúgók

A nemzetközi művészkolóniának rajtunk kívül két magyar tagja is volt. Évek óta jártak Carillonba, és úgy voltak velünk, mint idősebb gyerek az újszülött kistestvérrel. Azt hitték, osztozniuk kell a magyaroknak az akkor – a kilencvenes évek elején jártunk – Európa-szerte kijáró népszerűségben, melyből ha nekünk is jut, nekik kevesebb marad. Egyikükkel – seszínű hajú, puha arcú fiatalember volt, az igazi nevét elfelejtettem, magunk között Gyulámnak hívtuk –, beszélő viszonyban voltunk, de társát nem tudtuk megkedvelni. Alacsony, kecskeszakállas, fontoskodó alak volt, folyton Per körül sündörgött, vagy helyettesével, őrült Mayerrel susmusolt, gyakran éreztem úgy, hogy rólam beszélnek. *Üldözési mániád van*, állapította meg Z., amire pap barátunk kedvenc mondásával válaszoltam, *lehet, bár attól akár üldözhetnek is.* Barátunk egyébként jól sejtette, valóban besúgók vették körül, a templomjárók között is akadt, aki jelentgetett róla, és én sem tévedtem, Artúr – ez volt a kecskeszakállas neve – tényleg ármánykodott ellenem, Mayerről pedig köztudott volt, hogy évek óta üldözi szerelmével a lengyel festőlányt, és féltékeny volt mindenkire, akivel Malgorzata szóba állt.

Carillon nyaranta népesült be úgy-ahogy, amikor megjöttek a vadregényes környezetbe belehabarodott németek, akik felvásárolták a romba dőlt házakat az egykori lakók otthagyott tárgyaival és a múlt szellemeivel együtt, mint az amerikai milliomosok az angol kastélyokat, hogy kényelmes nyaralókká alakítsák, és Per ösztökélésére évről évre befogadták a festőket is. Vásároltak is tőlük, mert a vadonatúj falakra festmények kellettek, az Európa keletibb feléből jött piktorokkal pedig könnyű volt megalkudni.

büszkék voltak

A lakatlan falut Per fedezte föl a hetvenes években, és az elsők között vett meg egy romos házat a bazaltfennsík peremén, ahonnan remek kilátás nyílt a környező hegyek koszorújára. A művésztelep ötlete is az ő fejéből pattant ki. Kitalálta, megszervezte, és mecénásokat nevelt a falut apránként megvásárló és újjáépítő német polgárokból, meg abból a négy-öt francia családból, akik nem hagyták el szülőföldjüket a könnyebb boldogulás kedvéért. Kétkezi munkából élő polgármesterük – szabadidejében látta el hivatali teendőit, és olyan kérges tenyere volt, mint egy itthoni parasztembernek – minden évben fogadást adott a művészek tiszteletére a községházán, ahová a helybeli franciák hozták a szendvicseket, bort és süteményt. Nem értettek a művészethez, de büszkék voltak visszatérő festőikre, akik pénzt és változatosságot, pezsgést hoztak a falu egyhangú életébe.

Per Lukas grafikus volt, alacsony, zömök férfi túl a hetvenen, megjátszott mogorvasággal és picassói allűrökkel. Nem látszott annyi idősnek, jól tartotta magát, és adott a megjelenésére – Gyulám szerint hiú volt –, baszk sapkát, bársonykabátot és vörös selyemsálat hordott, állát gondosan nyírt, szürke szakáll keretezte. Ilyen szakálla volt az én kísértetemnek is, aki – és ebben igazat kell adjak Artúrnak – valóban hasonlított Perre.

Az alsóbb utcákat már szinte teljesen helyreállították, néhol úszómedencét is építettek, és a nyaraló németek – nem törődve a barátságtalan időjárással – mindenféle összejöveteleket, vidám kerti partikat rendeztek, a mi környékünk csendes volt, kivéve a ritka holdvilágos éjszakákon a kóbor macskák nyervákolását, a fogadóbeli vacsorákat meg a koncerteket, és a fesztivál napját, amikor a környékbeli falusi férfiak itt találtak megfelelő pályát a játékhoz. Ez abból állt, hogy naphosszat öklömnyi vasgolyókat dobáltak, megpróbálva eltalálni egy pirosra festett apró fagolyócskát. Darabos mozgásuk, vaskos formáik a saint-gilles-i középkori templom faragványaihoz tették őket hasonlóvá, nagy, kerek fej ült válluk közé húzott nyakukon.

Kedélytelennek, sőt mogorvának látszottak, ennek dacára minden faluban megrendezték a *festival du village*-t, és a carilloni festőket meghívták a szomszéd település ünnepére. Vacsorát is kaptunk: öblös fatálakban hozták az előételt, sokféle ismeretlen zöldségből készült, olívaolajjal, borecettel leöntött salátát annyi sült csirkemájjal és sonkával megrakva, hogy már ezzel jóllaktunk.

furcsa ábrák

Korán hazamentünk, túl nagy volt a tömeg és a lárma, a fiatalok azonban maradtak, mert az evést ivászat és hajnalig tartó utcabál követte. Idegtépő diszkózenére ropták a táncot, és a hegyek úgy felerősítették a hangokat, hogy Carillonig elhallatszott a dáridó, az eget körkörösen pásztázó színes fénycsóvák pedig bevilágítottak a zsalugáteres teraszajtó résein, és furcsa ábrákat rajzoltak paplanunkra, egy kihalt nép írásának jeleit, gondoltam félálomban, és nekiláttam a megfejtésnek. Meglepően könnyen ment, de reggelre elfelejtettem, az üzenet keltette szorongás azonban megmaradt.

Akik a carilloni *féte* napján átjöttek hozzánk a környék falvaiból – és nem csupán a pétanque játékosok, hanem nyaraló külföldiek, kiránduló turisták is –, mind fölmásztak ide, a hegy tetejére, megnézni a fogadóban és a környező romfalakon rendezett vernissage-t, kiinni a tálcákra készített papírpoharakból a bort, udvariasan bólogatni az érthetetlen művekre – a legtöbb látogató semmit sem fogott fel belőlük – és megenni a *soupe de goulash hongrois*-t. Műértők és laikusok jóízűen kanalazták a fogadó régi cseréptányérjaiból, pedig igen csípősre sikerült. A két magyar festő főzte egy óriási kondérban a fogadó alatti, utcára nyíló pincében, ez évek óta hagyomány volt Carillonban. Hajnaltól ott szorgoskodtak, köténynek kockás abroszt kötöttek a derekukra, de csak Gyulám dolgozott igazán, Artúr az asztalokat és padokat rendező csoportot dirigálta, ám közben az őrült Mayerrel is pusmogott, szemlátomást készültek valamire.

Hamarosan megtudtam, mire. Nem sokkal a megnyitó előtt leszedték vásznaimat a fogadó utcai homlokzatáról,

ahová Per – aki kedvelte a munkáimat – helyezte őket a rendezéskor, és a fogadó hátsó falára akasztották, ahová nemigen jutott el a közönség. Később láttam, hevesen gesztikulálva beszélgettek Perrel, többször is felém és a fogadó ajtaja felé bökve, ahol immár Artúr meggyűrt és összeroncsolt konzervdobozokat ábrázoló művei lógtak.

Az arcukra volt írva, hogy galádságot állítanak rólam, és Per hitt nekik: egyedül velem nem koccintott a megnyitó után. Sorban odament mindenkihez, engem azonban kihagyott Z.-vel együtt, és a mellettünk álló Malgorzatához lépett.

indulat

Per azt hiszi, ő a szakállas manus a képeden, és gúnyolódásból festetted a pókhálós ablak mögé, árulta el Gyulám, és elképzeltem Artúrt, amint Mayer fülébe duruzsolja, az *a nő* – jó, ha így említett, és nem hülye cafkát vagy más effélét mondott – *torzképet festett a Mesterről*, és Mayer természetesen továbbadta Pernek az értesülést. Nem volt nehéz kitalálni, hogy mindenkit gyűlöl, akihez Malgorzatának köze volt, sütött belőle az indulat.

Aréna

El kellett volna menni a bikaviadalra, mondtam Z.-nek, mert csak a tárlat miatt maradtunk aznap Carillonban, és sokszor gondolok arra, hogy ha azon a vasárnapon visszamegyünk Arles-ba, ahogy a tengerparti kiránduláson terveztük, most gazdagabbak lennénk a corrida emlékével, és az a pénz biztosan nem hiányozna, amit a kedves német házaspár adott a *Carillon angyalai*ért. Alaposak voltak, nem sajnálták a fáradságot körbejárni a fogadót, hogy az eldugott műveket is megnézzék, és alku nélkül fizettek. Komoly összeg volt, ám nem kárpótolt a bikaviadalért, az élményeket nem lehet pénzzel kiváltani.

váratlan ajándék

Arles-ban a carilloni kiállítás előtt jártunk, a tengerparti kirándulás alkalmával. Ketten voltunk Z.-vel, a többiek St. Tropez-t és a strandolást választották, de mi Van Goghért vállaltuk a hosszú autózást az iszonyú hőségben, és noha Arles-ban egy tenyérnyi vázlat, egy árva ecsetvonás, egy porszem sem maradt a *Sárga szoba* festője után, mintha sose élt és szenvedett volna itt, mégsem csalódtunk. Arles váratlan ajándékot tartogatott számunkra: az Arénát. Szemünk-szánk elállt tőle, annyira valószínűtlen, mégis valóságos volt, fittyet hányva a felépülése óta eltelt csip-csup kétezer évnek.

Ép volt és gyönyörű, és úgy nőtt ki a város szívéből, mint egy hegy. Szabályos, hengeres tömege, pontosan szerkesztett, dongaboltozatos ívei dacára természeti képződménynek hatott, víz- és szélmarta kövein barna pikkelyes gekkók süttették magukat lihegve a napon, beleláttunk mélyvörös torkukba, a fugákban reszelős hangú kabócák cirregtek, a várost övező kertekből levendula és babér illatát hozta a sós déli szél.

Az Arénát körkörös sétány, két évezred hordalékából épült tér ölelte körül, intim kávézókkal, kiskocsmákkal, fagylaltozókkal, apró üzletekkel és parkoló autókkal, a jelen törpéivel a múlt óriása mellett.

Dél volt. Kezdődött a szieszta, a boltok bezártak, az utcák kiürültek, csupán a vendéglátóhelyek tartottak nyitva a bolond turisták kedvéért, akik nem törődve hőséggel, porral, a hólyagokkal feltört lábukon, látnivalókra vadászva loholnak idegen városok idegen utcáin, míg rájuk nem esteledik.

Zuhogtak ránk a nap korbácsütései, izzott a város, perzselve lángolt a mediterrán nyár, hiába próbáltuk jeges limonádéval hűteni, de nem bántuk. Végre éreztük, hogy élünk, egy másik bolygón hagytuk az esős és hideg Carillont kóbor macskáival és búskomor kísérteteivel.

Az Aréna bejáratának rácsain a vasárnapi corrida plakátjai virítottak, leszegett fejű bikák, fehér mellfodros, csillogó ruhás torreádorok, a lelátókon őrjöngő tömeg képeivel. Lassan tudatosult bennünk, hogy a számunkra távoli egzotikum itt Provence-ban hétköznapi valóság: a rég porrá omlott gladiátorok vérével áztatott porondon ma is kockára teszik életüket a torreádorok, és az itteniek úgy járnak a viadalokra, mint az otthoniak futballmeccsre vagy piacra, itt viszont vérre megy a játék, nem babra.

vonzott és taszított

Borzongató volt a lehetőség, hogy ha akarjuk, részesei lehetünk ennek a barbár, de ősrégi rítusnak, leperegtek előttem a sok évezredes bikakultusz képei Altamirától Krétáig, a bikaviadal vonzott és taszított egyszerre. Bár egy csirke nyakát sem bírom elvágni, az irodalom – ahogy L., a költő fejtegette egyszer – átjárta minden porcikámat, rátelepedett ösztöneimre és érzéseimre. Hemingway és Lorca megtette a magáét, a vágy és a kíváncsiság legyőzte a vérontás irtózatát. *Nem lesz több alkalom,* szólalt meg Z., *gyerünk!,* és miután kifizettük a limonádét, elindultunk megvenni a jegyeket. Volt nálunk pénz, futotta a belépőkre, noha akkor még nem adtam el az angyalokat.

Csak este, a szálloda teraszáról nézve a holdfényben csillogó háztetőket és a tintaszín tengert, jutott eszembe a carilloni kiállítás. Hogy az is vasárnap lesz, és nem hagyhatjuk ki a bikaviadal kedvéért sem.

Performansz

Abban az esztendőben gyenge volt a szezon – vagy a korábbi évadok tömeges vásárlásairól szóló hírek túloztak – ezért nagy elégtétel volt számomra, hogy a *Carillon angyalai* minden rosszindulatú mesterkedés dacára elkelt, rajtam kívül Per adta el linósorozatát a macskákról, és Malgorzata egyik szürkésrózsaszín festménye talált gazdára, örömömbe azonban üröm vegyült Per neheztelése miatt, és a corridára szóló jegyek égették a zsebemet.

A kiállítás megnyitója – ahogy a fogadó ajtajára rajzszögezett plakát hirdette – performansszal végződött. Per és a polgármester rövid köszöntője után a templom előtti térre tódultunk, ahol egy deszkából ácsolt emelvényre szabályos ökölvívó ringet állítottak. Sarkában vörös drapériával letakart test feküdt. Sokáig mozdulatlan volt, azután, mintha lassan életre kelne, meg-megmoccant, dobálta magát, és először halkan, majd egyre hangosabban nyögdécselve feltápászkodott.

üvöltött

A tér zsúfolásig megtelt, sokan azt hitték, bohóctréfa vagy vásári mutatvány következik, talán kardnyelőre vagy tűzevőre számítottak, és akkor döbbentek meg igazán, amikor Mayer – mert ő rejtőzött a szorítóban – ledobta magáról a leplet. Tenyérnyi ágyékkötője kivételével meztelen volt, körbe fordulva megmutatta piros festékkel összecsurgatott, ösztövér testét, majd kezében muletaként lengetve a vörös kelmét, keringeni kezdett a kifeszített kötelek között. *Sang! Sang! Sang!,* kiáltotta először franciául, majd különböző nyelveken elismételte a *vér* szót. *Blut*, *blood, krew, krov, sangue*, *sangre, vér,* üvöltötte, hogy nyakán kidagadtak az erek, és mikor kifogyott a nyelvekből, kezdte elölről.

A hallgatóság dermedten figyelte egy ideig, mígnem valaki hangosan felnevetett. Példáját egyre többen követték, pillanatokon belül hangos derültség uralkodott el a kis téren, füttyök és bekiabálások visszhangzottak, a pétanque játékosok visszatértek fénylő golyóbisaikhoz, formátlan asszonyaik a tereferéhez, azután mások is otthagyták a

mutatványt, a tér kiürült, végül csak a festők maradtak, de Mayer mindebből mit sem vett észre, megszállottan keringett tovább, egy színes papírokba csavart, banderillához hasonló bottal döfködve a mellkasára festett szív alakú céltáblát. Mikor annyira berekedt, hogy suttogni sem tudott, a muletát magára húzva, hörögve rogyott le a pódiumra.

Ellentétben a közönséggel, inkább szánalmasnak találtuk Mayer szereplését, nem tudtuk kivonni magunkat a hatása alól, és lassan engedett fel bennünk a produkció keltette viszolygás.

Délután Per házába mentünk, megcsodáltuk nappalijának üvegfalán át a kitáruló panorámát, finom salátákat ettünk és a kerti tűzhelyen grillezett húsokat. Sokan odajöttek hozzám gratulálni az eladáshoz, egyedül Artúr és az összetörten imbolygó, karikás szemű Mayer került el, valamint Per vonta össze zordan a szemöldökét, valahányszor egymás közelébe kerültünk.

ki akar engesztelni

Lendjel madjar ket jo barat együtt harcol es issza borat , lépett hozzánk Malgorzata egyik kezében tele boros üveggel, másikban talpuknál összefogott poharakkal, *moment,* mondta, amíg lepakolta elénk a zsákmányt, aztán ránk szólt, hogy várjunk*,* és elviharzott, kék szalaggal összefogott szőke haja úgy úszott utána, mint a lovak sörénye a díjugrató versenyeken. Kisvártatva Perrel tért vissza, aki némi húzódozás után hajlandó volt koccintani velünk, sőt, átölelt engem, majd Z.-t is, azután megmutatta hármunknak régi provence-i használati tárgyakból álló gyűjteményét a padlástérben berendezett műteremben, és a haldokló feleségéről készült sorozatát. Ezekről a litográfiákról mindenki tudott, de senki se látta, csak legközelebbi barátainak mutatta meg. Úgy látszott, ki akar engesztelni, talán rájött, hogy eszembe se jutott kigúnyolni.

Felesége csodaszép nő volt, a betegség utolsó stádiumában, csontig lefogyva sem vesztette el kislányos báját. Tavaly halt meg, Per karjában, a carilloni fesztivál után. *It was a great love. Nagy szerelem volt* , mondta Malgorzata, *Per sohasem felejti el őt,* és zöldre lakkozott körmű mutatóujjával kitörölt valamit a szeméből.

A matador temetése

A carilloni fesztivál és a művésztelep a fogadással véget ért, Per azonban azt mondta, maradhatunk pár napig, ha

akarunk. Én azonnal indultam volna haza, másnap reggel hozzá is láttam a pakoláshoz, de Z. mindenáron meg akarta nézni Marseille-t – gyerekkora óta izgatták a kikötők –, ezért, amikor végeztem a csomagolással, útra keltünk. A sors azonban mást tartogatott számunkra, nem jutottunk el odáig, Marseille is az elmulasztott lehetőségek tarsolyába került a corridára váltott jegyek mellé.

Utunk nagy része a Rhone deltavidékén, a Camargue sós lapályán kanyargott, kopár és kietlen tájon, kiégett fűvű rétek, rőt nádasok, csenevész olajfák között. A viadalokra tenyésztett fekete bikák szelíd kis játékállatoknak tűntek a messzeségben, pedig az arles-i plakátokon vadak voltak, sőt ijesztőek, leszegett fejükön előre álló, tűhegyes szarvakkal. Láttunk camargue-i fehér lovakat is. Az arénában patájukig érő, nehéz bandázs védi testüket, akadályozva mozgásukat, itt azonban szabadon vágtathattak a végtelen síkságon, farkuk fátyolként úszott utánuk a forró levegőben, és rózsaszín felhők, flamingócsapatok húztak el fölöttük, a patadobogás felriasztotta őket a sekély tavakról.

A helység, ahová végül Marseille helyett eljutottunk, jellegtelen, poros kisváros volt, annyira jelentéktelen, hogy a térképen se találtam meg később, pedig kellett, hogy létezzen, láttam rozsdásodó névtábláját a mellékúton, ahová letereltek a főútról egy karambol miatt. Már ez is furcsa volt, mert nem is találkoztunk járművel Arles után, valószínűtlennek látszott, hogy két autó éppen itt szaladjon egymásba, mégis megtörtént, mi pedig a világ végére jutottunk, innen már nem vitt tovább az út.

az antik Róma szelleme

A városka alig néhány utcából állt, főterén azonban hatalmas katedrális emelkedett. Román stílusban épült, de az antik Róma szelleme áradt belőle. Széles, alacsony főhomlokzata az orange-i színház falait idézte, három, félkörívvel záródó bejárata pedig a diadalív nyílásait. Magas, a templommal azonos szélességű lépcsősor vezetett az élénk pirosra festett kapukhoz. Mind zárva, be kellett érnünk az evangéliumi történeteket ábrázoló faragványok nézegetésével. Domborművek voltak, és vadszőlőként indázták be a homlokzat falmélyedéseit, íveit, oszlopfőit, párkányait. Ott volt az okos és balga szüzek sora, Jézus bevonulása Jeruzsálembe, az utolsó vacsora és Júdás csókja, sőt a kufárok kiűzésének jelenete is. A kufárok a hely szellemének megfelelően nem holmi limlomokat árultak, hanem barmokkal kereskedtek, camargue-i bikákat hajtottak maguk előtt, pontosan olyanokat, amilyenek a mocsaras pusztaságban legeltek, előreálló szarvuk lant alakban görbült busa homlokuk fölé. Jézus sem szamárháton, hanem lovon ült, dús sörényű, bozontos farkú, alacsony camargue-i lovon, csikó ügetett mellettük.

Egy résnyire nyitott kiskapun levendulával benőtt, elvadult templomkertbe jutottunk, kőkerítéséhez támasztva régi, római sírkövek sorakoztak. Onnan lopakodtunk be a déli oldalajtón – félköríves timpanonján Mihály arkangyal méricskélte az apró, csupasz emberként ábrázolt lelkeket –, és a kinti napfénytől elvakultan megálltunk a mellékhajó oszlopainak takarásában. Bent hűvös volt és sötét, a keskeny ablaknyílásokon alig hatolt be némi világosság, csak a gyertyák pislákoló lángocskái lebegtek ott, ahol az oltárt sejtettük. Tömjénszag érzett, illatos füstje ködként terjengett a főhajóban, ahol a szertartás folyt. Szemünk lassan megszokta a sötétséget, láttuk a régi, kőbaldachinnal fedett oltár előtt fekete kazulában a papot, hátán a kereszt szárainak metszéspontjában ezüstszállal hímzett halálfejjel, és a szentélyben álló szerzeteseket, sötét csuhát viseltek és kámzsájuk beárnyékolta arcukat.

A nehéz, faragott padokban feketébe öltözött emberek ültek, az asszonyok balról, a férfiak a jobb oldalon, és a nők éneklő hangon, kórusban imádkoztak egy ismeretlen nyelven, csupán a hangsúlyból lehetett sejteni, hogy az *Üdvözlégy*et mondják. Középen, az oltár előtti katafalk rézsútos tetején nyitott koporsóban férfi feküdt, mellén összekulcsolt kézzel. Amennyire ki tudtuk venni a homályban, öregember volt, nagyon öreg, ezüst virágokkal hímzett, szélesített vállú azúrkék mellényben és térdnadrágban, rózsaszín harisnyában és csatos lakkcipőben, a matadorok jellegzetes viseletében.

fekete bikamaszk

Amint az asszonyok elhallgattak, kezdődött a szertartás. Gregorián mise volt, a szerzetesek latinul énekeltek, és a tömegből felhangzó sírás vékonyka érként csordogált a melizmák méltóságteljesen hömpölygő hullámai között. Földbe gyökerezett lábbal álltunk, megérintett a közösség gyásza, a mi halottunk volt az öregember. *Requiem*

aeternam dona ei, Domine, et lux perpetua luceat ei. Adj Uram örök nyugodalmat neki, és az örök világosság fényeskedjék neki… áldotta meg a pap utoljára, és átadta helyét a halottvivőknek, akik – talán valami középkorból itt rekedt helyi szokás szerint – vörös talárt viseltek, és fekete bikamaszk takarta arcukat. Leszögezték a fedelet – mintha a koponyánkba verték volna a szögeket, minden kalapácsütésre összerándultunk –, azután vállukra vették a koporsót és elindultak vele a szentély alatti kriptába. A ministránsok lobogó fáklyákkal vonultak előttük, a szerzetesek a halálfejes kazulás pappal a *Circumdederunt mei*t énekelve csatlakoztak mögéjük, és a gyászolók zárták a menetet. Szipogó aggastyánok, zokogó öregasszonyok botorkáltak a kikopott lépcsőkön, egyiküket két díszruhába öltözött matador támogatta.

Amikor megtelt az altemplom, két maszkos alak visszafurakodott feltartani a többieket, mert a lejárat is megtelt emberekkel.

Valaki közben kinyitotta a kapukat, és a rítus befejezéséből kimaradt résztvevők szédelegve rajzottak a vakítóan fehér lépcsőkre. Az ereszkedő, délutáni nap ellenfénye apokaliptikus képet festett róluk, kirajzolva fekete sziluettjüket, majd a főkapun át lángcsóvát vetett az üres ravatalra, aztán elsötétült előttem minden.

Ébredés

Z. rázogatására ébredtem. *Defektünk van, és zivatar lesz. Gyere, segíts, kereket kell cserélni.* Kábult voltam, és mint az alvajáró támolyogtam ki a kocsiból. Nem voltam egészen magamnál, eddig más térben kóboroltam, a világ végén jártam, de a közeledő mennydörgések valamennyire magamhoz térítettek, bár amíg Z. keze alá adogattam a szerszámokat és csavarokat, végig azon töprengtem, hogy mikor alhattam el, és hogy valóban részt vettünk-e egy temetésen, vagy álom volt az egész?

mintha az elemek labdáztak volna

A felhők már az egész égboltot eltakarták, egyre sötétebb lett, sietni kellett, épp hogy készen lettünk, mire

leszakadt az ég. Úgy tűnt, órákig tartott a vihar tombolása a villámok túlvilági fényében, eső és jég verte, a szél meg-megdobta autónkat, mintha az elemek labdáztak volna velünk, és autónk szűk terébe, egy időkapszulába zárva vártuk, hogy elmúljon az ítéletidő. Lassan alábbhagyott a zivatar, már csak egy-egy elkésett villám kénsárga lángja lobbant, a dörgések távolodtak, a felhők azonban nem oszlottak szét, és az eső sem állt el.

Pótkerékkel nem mehettünk tovább Marseille-be. Megfordultunk tehát, és némán autóztunk vissza Carillonba a továbbra is zuhogó esőben, a szélvédőn szétterülő vízfátyolon át elmosódott színfoltokra bomlott a táj, mint Malgorzata képein, és hazáig töprengtem az álmon, amit sokkal valóságosabbnak éreztem, mint bármit az elmúlt három hét történései közül, és nehezen hittem el Z.-nek, hogy senki sem karambolozott előttünk, nem volt terelőút, sem katedrális, sem temetés.

Este lett, mire Carillonba értünk.

A fogadó előtt fáklyás emberek csoportja gyülekezett. Idegenek voltak, és Perrel tárgyaltak. Malgorzata is ott volt, tőle tudtuk meg, hogy a fáklyások Mayer keresésére indulnak, ugyanis eltűnt, a tegnap esti fogadás óta senki se látta. A többiek mind elutaztak, de ő még mindig nem került elő, minden holmija a szállásán maradt. Rendőrök, tűzoltók jöttek Montélimarból, egész délután kutattak utána a környéken, de nem találták, attól tartottak, eltévedt a hegyekben és szakadékba zuhant.

Mikor a fáklyások elmentek, hogy felváltsák az előző csoportot, Per beült Z. mellé, hogy levigyék a kocsit a legalsó utcában lakó francia szerelőhöz, mi ketten pedig Malgorzatával bementünk a fogadó konyhájába vacsorát főzni.

Az utolsó napon

búcsúzóul

Az utolsó nap reggelén korán kihordtuk a csomagokat a térre, és bepakoltunk a kocsiba. Amíg Z. elővette a térképet, hogy megnézze az útvonalat, visszamentem az üres házba szétnézni, de nem találtam semmit. Különös csend ülte meg a szobákat, súlyosan, szinte tapinthatóan. Szedtem egy csokor harmatos levendulát a kertben, lekapcsoltam a bojlert, becsuktam a spalettákat, azután kiléptem a megvasalt ajtón, kétszer ráfordítottam a kulcsot, és búcsúzóul vetni akartam egy pillantást a döglött skorpióra. Tegnap ott hevert a lépcső melletti zugban – igaz, kicsire aszalódva –, de mostanra nem volt sehol. *Halál, hol a te fullánkod?,* valamiért ez jutott eszembe, és felnéztem a szemben lévő ablakra. Nem volt mögötte senki, csak belül, az ablakkilincsre akasztva vöröslött Per selyemkendője. Meg-meglebbent, és a rátekeredett, világoskék szalag vele együtt mozgott, mintha kinyílt volna

egy ajtó valahol hátul, és friss léghuzam tört volna be a roskatag házba. A szalag is ismerős volt, Malgorzata szokta vele lófarokba kötni dús szőke haját.

A nap – három hét óta először – kibújt a templom tornya mögül. Hétágra sütött, és akkor rájöttem, miért volt olyan nagy a csönd a házban. Nem járt az óra.

Carillonban megállt az idő.

Hetek múlva tudtuk meg otthon Kazimírtól, hogy Mayert megtalálták a harmadik falu kocsmája mellett. Részegen hortyogva aludt a levendulásban, és egy skorpió sütkérezett mellette a kövön.

kép | flickr.com

Szekeres Sándor Gábor MÁS, MINT A TÖBBI

A Janika izgatottan nyitott be az állomásfőnök irodájába. Az állomásfőnök éppen az utolsó kortyot hörpintette fel kávéjából, és már indulni akart, hogy ellenőrizze a négyesen a tolatást.

– La… Laci bácsi! – dadogta a Janika.

Az állomásfőnök megállt. A Janikának mindig megállt. Szerette ezt a gyereket, minden bajával együtt.

– Mondjad, Janika! – szólt oda neki.
– Mi… mikor jönnek a hí… híradótól? – kérdezte a fiú.
– Már itt vannak Janika, a Feri most vezeti körbe őket – válaszolt az állomásfőnök.
– Tu… tudom, de igazából mi… mikor jönnek a hí… híradótól? – kérdezte újra.

Az állomásfőnök elgondolkodott a kérdésen, aztán rájött, hogy valójában mit is akar tudni a fiú.

– Holnap lesz a forgatás, Janika.
– Né… nézhetem én is a forgatást? – kérdezte.
– Persze, Janika, nézheted majd. Sőt, együtt fogjuk nézni az egyesről, amint rakodják a Mateoszokat.
– Hú! Az… az joó! – lelkendezett a Janika.
– Aztán mi újság a négyesen? – érdeklődött az állomásfőnök. Gondolta, megkérdezi Janikát, mert ő mindig mindent tud, ami az állomáson történik.
– Gu… gurul a vonat… – ránézett a faliórára, majd a karórájára, amit karácsonyra kapott a kollégáktól. – Má… már tíz perce gurul.

pontos

És gondosan visszahúzta az ingujjat az órára, nehogy baj érje a szerkezetet. Nagy becsben tartotta ezt az

ajándékot. Tulajdonképpen azért kapta, hogy ne kelljen berohangálnia az állomásra, mert amíg nem volt órája, és valaki megkérdezte, mikor ér be a következő vonat, elszaladt az állomás egyik órájához, megnézte, visszaszaladt, és mondta, hogy 11.05 – és ha késett a vonat, hozzátette, hogy késik, ha meg éppen akkor robogott be az állomásra, hozzátette, hogy pontos. A kollégák azt hitték, ha a Janikának lesz órája, megszűnik a vágányok közötti rohangálás. Tévedtek. Csak annyi változott, hogy amikor a Janika visszarohant, és közölte az érkezés idejét, meg hogy késik vagy pontos, előtte ránézett a saját órájára is. Mert ilyen volt a Janika, és ezt mindenki elfogadta.

– Mennyi kocsival gurul a négyesen? – kérdezte az állomásfőnök.
– Ti… tizenkettővel – válaszolta a Janika.
– Jól van, akkor nem megyek ki. Ha már huszonöt kocsival gurul, szólj a Jóskának, hogy jöjjön át a négyesre, és kezdjenek kirakodni a fiúkkal együtt!
– Jó, rendben, La… Laci bácsi.

Janika elindult kifelé, de az ajtó előtt még visszafordult.

– La… Laci bácsi!
– Mondjad, Janika, mit szeretnél?
– Mi… mikor jönnek a hí… híradótól?
– Ugyan, Janika, ezt már megbeszéltük.
– I… igen, tudom, holnap jönnek, és né… nézni fogjuk az e… egyesről.
– Úgy van, Janika, úgy van – bólogatott az állomásfőnök.

Janika megrészegülve az örömtől, mert a Janika nagyon tudott örülni, aminek örült, majdnem fellökte a Ferit, aki éppen akkor nyitott be az irodába. Ferinek sikerült még félreugrania, de azért az egyik lábára mégiscsak rálépett a fiú.

– Hohó, elvtárs, csak nyugodtan, csak nyugodtan! A végén még az egyik mozdonyt is felborítod!
– Izgatott a fiú a holnapi forgatás miatt – mondta az állomásfőnök a Ferinek. – Alig várja, hogy lássa, amint a híradósok felveszik a rakodást.
– Ó, hát ezért örül ennyire – mondta elgondolkozva a Feri, és látszott rajta, nem jó, ha a Janika ennek örül.
– Valami baj van? – kérdezte meglepődve az állomásfőnök.
– Igen. Az a baj, hogy a Janika nagyon örül. Ez pedig azért baj, mert a híradósok, pontosabban a főszerkesztő elvtárs azt mondta, hogy a Janikát, mert folyton ott lógott a nyakukon, szóval, hogy a Janikát holnapra tüntessük el, mert olyan, mint a Janika, nem szerepelhet a híradóban.
– Mit mondott?
– Hogy olyan, mint a Janika, nem – válaszolt a Feri.

mint egy anyagyilkos

Az állomásfőnök komor ábrázattal nézett a Ferire, és ahogy teltek a másodpercek ez a komor ábrázat egyre jobban komorodott, a Feri meg várta, hogy az állomásfőnök mondjon valamit, hogy na, ezt már azért mégsem, vagy vinné el ez ördög ezt a főszerkesztő elvtársat, csak ne álljon így, és ne nézzen rá így, mint egy anyagyilkosra, mert ő nem tehet róla, hogy ezt mondta a főszerkesztő elvtárs.

– Én mondtam neki, hogy azt nem lehet – kezdte a Feri –, mert a Janika élete a vasút, és a Janikát nem lehet csak úgy eltüntetni a vasútról, de akkor azt mondta a főszerkesztő elvtárs, hogy úgy tudja, itt mindenki családos ember, és hogy értjük egymást, ugye. Mondtam neki, hogy értjük, és megteszünk mindent, hogy a Janika ne legyen itt.

Az ajtó ismét kinyílt, és nagy lendülettel egy alacsony, kövérkés ember száguldott be.

– Szabó úr! – kiáltotta. – Csodálatos ez az állomás! Minden tökéletes! A fények, a színek, a helyszín! Ennél jobbat keresve sem találhattunk volna, hogy megörökítsük a miniszter elvtársat, ahogyan megtekinti a kirakodást! Nagyszerű! Minden nagyszerű!
– Minden – ismételte halkan az állomásfőnök.

A kövérkés ember nem tudta, hogy a tikkasztó nyári hőség ellenére mitől lett hirtelen olyan hideg a szobában, csak azt érezte, hogy végigfut ez a hideg a hátán, és megborzongott tőle.

– Brrr – mondta, aztán megrázta magát, és mutatva, hogy ő milyen alázatos és kedves tud lenni, az állomásfőnök mellé lépett, ahol mintha még hidegebb lett volna, de lehet, hogy ez csak érzékcsalódás volt, átkarolta a vállát, és elmosolyodott.
– Voltaképpen minden rendben, csak egy dolog van, ami problémát jelent.

Az állomásfőnök szilárdan állt és a Ferit nézte, a Feri gyöngyöző homlokát meg a nyakán lüktető ereket, amelyek úgy doboltak, dörömböltek, ahogyan azok a mozdonyok szoktak, amiket jól befűtenek, mert késésben vannak, késni pedig nem lehet, mert aki késik, annak nincs elnézés.

– Nincs probléma – szólalt meg az állomásfőnök, de nem vette le a tekintetét a Feriről.
– Nincs? – kérdezett vissza kajánul a kövérkés ember, és közben rákacsintott a Ferire, aki kényszeredett mosolyra húzta a száját.
– Tudtam – veregette meg az állomásfőnök vállát a kövérkés ember –, hogy maga az én emberem! Holnap reggel itt vagyunk – mondta, és amilyen nagy lendülettel jött, olyan nagy lendülettel távozott.

Az állomásfőnök nem mozdult. Állt némán, és nézte a Ferit. Legalábbis a Feri azt hitte, hogy őt nézi, de amikor beszélni kezdett az állomásfőnökhöz, hogy akkor én mennék, ha nem baj, észrevette, hogy voltaképpen nem is őt nézi, meg nem is figyel rá, mert meg sem hallotta, mit mondott. Így aztán a Feri elment, és ketten maradtak a szobában. Az állomásfőnök és a sötét csönd, ami a Feri után maradt.

a csönd

Ez a csönd otthon is vele volt, amikor asztalhoz ült, és csak akkor szűnt meg kis időre, amikor egy távoli hang azt mondta, hogy Laci, szedjél még, alig ettél valamit, aztán a csönd újra visszajött a sötétséggel együtt, mert a hang nem szólalt meg újra. Pedig az állomásfőnök várta, hogy a hang majd újra szól, és akkor a csönd végleg eltűnik, de a hang nem szólt, mert a hang azt hitte, ez olyan pillanat, mint ami már volt egyszer, és akkor szólt, pedig nem szabadott volna szólni, ezért most nem szólt. Nem tudhatta, hogy ez a pillanat nem olyan, és most az volna jó, ha szólna. De nem szólt, és a csönd egyre nagyobb lett, és ott függött a csöndön egy hatalmas tábla, a táblán hatalmas felirat háromszor felfestve egymás alá: OLYAN, MINT A JANIKA, NEM.

A csönd este sem akart megszűnni. Alvásnélküli csönd lett belőle. Az állomásfőnök ott ült az ablaknál, és látta, ahogyan a Hold bevilágít az udvarra, az udvaron a kutyákra. A kutyák tátogtak. Némán ugatták a Holdat, és egész éjszaka okádták a szavakat: OLYAN, MINT A JANIKA, NEM.

A csönd ott volt vele másnap is az irodában. Próbálta magától ellökni, de sehogy sem sikerült. Behívatta a Ferit, hátha ő el tudja vinni magával a csöndet. Ő hozta, akkor bizonyos, hogy el is tudja vinni. De a Feri nem vitte el a csöndet, csak azokat az utasításokat, amiket kapott a Janikával kapcsolatban.

a miniszter elvtárs

Nehezen teltek a percek. A híradósok megjöttek, kezdték beállítani a kamerákat a vágány mellett, hogy minél jobb szögben tudják majd felvenni a miniszter elvtársat, amint rakodás közben a dinnyéket vizsgálgatja. A Janika nem volt ott, nem lógott rajtuk. A kövérkés ember örült, hogy nincs ott, mert az olyanokat, mint a Janika, nem szerette. Az ember legyen normális, gondolta, ne pedig olyan, mint ez a Janika.

Az állomásfőnök az asztalánál ült, és az órát nézte a szemközti falon. Nem hallotta a kintről jövő zsivajt, nem hallotta a tévéseket, nem hallotta a mozdonysípot, mert a csönd nem engedte, hogy hallja. Újra hívatta a Ferit, hátha most. A Feri pedig jött.

A csönd figyelhette, hogy mikor jön a Feri, mert amikor nyílt az ajtó, a csönd is kinyitott egy ajtót az állomásfőnök körül, azt az ajtót, ami a szemközti faliórára nyílt, és a másodpercmutató kattogása óriási robajjal lépett be rajta.

Az állomásfőnök felkapta a fejét. Ijedten nézett a Ferire meg az órára.

– Mikor kell érkeznie? – kérdezte a Ferit, és a csönd felszakadt erre a kérdésre, és az állomásfőnök egy pillanatra megörült, hogy tényleg most, amikor bejött a Feri, de aztán újra zavart és ideges lett.
– Perceken belül itt van a miniszter elvtárs. 11.05-re mondták – válaszolt a Feri.
– Nem neki, hanem a vonatnak Vecsésre, amin a Janika van.
– Az már bent van 10.45 óta.

Az állomásfőnök a telefonhoz kapott, tárcsázott. Füstös férfihang szólalt meg a vonal másik végén.

– Vecsés állomás, tessék!
– Zolikám – mondta az állomásfőnök –, beérkezett már a 10.45-ös teher?
– Még nem – válaszolta a hang. – Most küldtem ki a négyes bódéból a Török Jóskát, hogy nézze meg, mi van. A hármas lejelentette, hogy áthaladt előtte, de a négyeshez még nem ért el. Valami komoly baj lehet, mert több mint húsz percet késik.

Az állomásfőnök letette a telefont, és a Ferire nézett. A Feri megijedt, mert olyat látott az állomásfőnök szemében, amit még soha, aggódást és félelmet.

– Minden rendben volt reggel a Janikával? – kérdezte az állomásfőnök.
– Hát… azt hiszem.
– Mi az, hogy azt hiszed! – kiabált az állomásfőnök. – Rendben volt, vagy nem?
– Szomorú volt.
– Mit mondott?
– Hogy nem akar elmenni.
– És mást? Mást is mondott?
– Nem mondott. A Tóni mondta neki, hogy ne legyen szomorú, mert meghúzhatja majd a mozdony sípját, de a Janika nem örült, pedig mindig örül, ha a Tóni megengedi neki, hogy meghúzza a mozdony sípját.

Az állomásfőnök idegesen nézett a faliórára, majd a karórájára.

– 11.05. Késik.
– Megjött a miniszter elvtárs! – kiáltott be valaki az ablakon.

Az állomásfőnök újra megnézte a faliórát, és újra a karóráját.

– 11.05. Pontos.

kép | fortepan.hu
film | filmhiradokonline.hu

Varga Dániel TOVÁBB ÉLSZ

A hidegen hullámzó dombok, a bádogszín ég
csak díszlet.
Az erdőbe vezető út fölött mozdulatlan füst áll.
A kőhíd fejénél keresztet mímelő szobor:
fagyott gyökerek alulról rettegéstől eltelve nézik.

Indulnál megint. Sehol nem lenni vétek.
(Megpihenni is.) A gyermekek alszanak, a
szekrény magányba zártan zokog.
A téli szél az ablakból a meleget kitépi, s az
utcára hordja a pirosló szalagot.

Mintha már rég másutt lennél. De
hol?
A körúton a forgalom egyre nő, borosta
a halotton; tél után nyár lesz, erős szokás,
nem kérdi, „mivégre”;
időt sem nyerni a heti lottón.

Hová rejtsük, ami még maradt? Ötujjú
tenyér, az öt érzék üzen, hajt másfelé.
Az *én*, mint szokása, hasad, foszlik egyre…
Alig zavar.
(Hazudsz – régi ember-ösztön.)
(Nyelvem, takarítsd el rögtön!)

Mizsur Dániel FELIDÉZHETŐ SÉTA; AZ ELCSERÉLT VÁROS ESÉLYEI

felidézhető séta

egy felidézhető séta kedvéért követed
a sejtelem a gondolat az érzelem kétes álruhája
mégis bizalmasabb közege a hirtelen beállt állapotnak
de kiszolgáltatottja a berendezett város anatómiájának
így mész előre nem sejtve az elhagyott részek tőkesúlyát
hogy megtudd mi rejtőzik a feltorlódott rétegek
a válaszfalként magasodó bérházak a hirtelen adódó lehetőségek
kivilágított udvarában a kifeszített csend tövében
ahová a mindennapok állagához szokott szem nem hatolhat
mi látszik két megsejtett élet zárrésében

ebből egy a tied a másik mint megbízhatóbb meder alácsúszik
ismerős ikerfény szökik át egy kerítés rácsán
egy talán soha nem volt állapot hátszele
egyet minden előrelép megszokott helyéről
innen jelölnéd ki immáron a felidézhető séta körvonalait
a könnyű sejtelem biztos árát innen rajzolnád újra
egy biztosabb alap vonalait és mégsem hagy nyugodni
mégis fordul a kétely mossa alá a kirajzolódó lehetőség
alappilléreit hirtelen visszabukik cseréli vissza színeit
mindez elérhető-e egyáltalán a kitartó lépések hátoldalán

Az elcserélt város esélyei

Ami innen látszik, mert csak én láthatom:
egy görbe híd, az elcserélt város. És belőle
mindig ugyanaz, egy fénykép négyszögén belül:
a szürkére meszelt hamis ég, az állandó
mozgolódás a meredek domb felől –
azt mondják, még nem érkezett üzenet.

Aztán a folyó feketén, kicsit később egy park,
mintha a város lélegezne, nem is én. A torony,
ahogyan először csak karcolja, aztán finoman
át is metszi a testes köd alját. A ránk boruló
bérházak felől láthatatlan izzás a határokon.
Valahol gyúló fény jelzi, hogy éjfél van.

Mintha minden tartozna. Én is ide tartanék,
közepe az így megsejtett életnek, az elcserélt
városnak. Még sincs se súlya, se hangja,
csak várakozik, akár egy gondosan elrejtett fénykép –
nem tudom, mikor kéne távoznom: ideköt, ami elereszt.

Kapitány Máté MOLLY ÉS A GÉPEK SZERELME

Itt azt írják, hogy teltkarcsú jelentkezőket várnak, mondja Molly, és Rogerre pillant. Roger a fotelben ül, pipaszár lábát keresztbe veti, reszketős ujjával zörgősen babrál az újságpapíron. Mellette a dohányzóasztalon gőzölög a tea, a pára úgy csapódik le a bögre mellett, mint a gabonakör a földönkívüliek érkezése nyomán. Vagyis dagadtakat, szívem, mormogja Roger, dagadtakat várnak. Molly behúzza puha hasát, mikor Roger ilyeneket mond, házát vesztett, védtelen csigának érzi magát. Ilyenkor a tükörbe sem tud nézni, és irigyli Roger beesett arcát, csontos vállát, girhes hátát. A lényeg, mondja Molly egy sóhajtás után, hogy arra gondoltam, jelentkezem én is. Hátha működik. Roger ráz egyet az újságon, a papír fenyegetően zörren, csendre intve Mollyt. Molly járkál a szobában, férje Albert Einstein fehér házi látogatásáról olvas. Nem dolgozom, nem járok el sehová, nem

csinálok egész nap semmit, szólal meg újra Molly. Unatkozom, Roger, és úgy érzem magam, mint egy teszetosza kutyakaka. Roger leereszti az újságot, szúrós pillantást vet feleségére. Ne ízléstelenkedjünk, kérlek! Molly sírni szeretne, de valahogy ahhoz sincs kedve. Csak annyit kérek, Roger, hogy helyeseld a tervemet, hogy biztass kicsit. Elvégre még senki sem próbálta ki ezeket a gépeket, mi van, ha veszélyesek? Roger a dohányzóasztalra teszi az újságot. Lassú mozdulattal leemeli szemüvegét, megtörölgeti a lencsét, majd visszabiggyeszti az orrára. Molly, mondja, el kell fogadnod, hogy az idő szalad, a nappalok és éjszakák szorgosan lapátolják rád az öregséget. Ne járasd le a családunkat azzal, hogy bedőlsz minden ócska hirdetésnek. Te ilyen vagy, Molly, az én kis duci Mollym. Molly arca elvörösödik, lábával nagyot dobbant a parkettán. Hát te sem vagy már egy Clark Gable, sikoltja, és kirohan a szobából. Roger egy ideig néz utána, aztán bekapcsolja a rádiót, és hátradől a fotelben. Az NBC rádiócsatornán Jack Benny hangja szól, Roger rövideket nevet, mintha köhögne.

rózsaszínes-barnás húsa

Molly a fürdőszobában áll, ömlik róla a verejték. Leszaggatja magáról a ruhát, fuldoklik. Fehérmárvány csempék, aranyozott csaptelepek, ragyogó kerámiakád, minden olyan tiszta és kecses, az ő rózsaszínes-barnás húsa meg ott remeg középen, mint a villával meglökött kocsonya, és éppoly áttetszőnek is érzi magát. Teltkarcsú vagyok, nem dagadt, szipogja Molly, és nagyokat lélegzik, hogy megnyugodjon. Nem szabad kiborulnom, gondolja, nem szabad, mert Roger megint azt vágja a fejemhez, hogy olyan hisztériás rohamaim vannak, mint anyámnak, akit bedugtunk a diliházba, az Isten bocsássa meg nekünk! Roger a végén engem is betessékel valami elmegyógyintézetbe, aztán felcsíp egy fiatalabb, vékonyabb macát. Na, azt már nem, drágám, azt már nem, sziszegi Molly, és dühödt elszántsággal néz a tükörbe. Jelentkezni fogok a hirdetésre, lefogyok és gyönyörűszép leszek, és Roger majd térden állva könyörög, hogy megcsókolhassa a kezemet. Nem kell a jóváhagyása, nem parancsolhat nekem. Molly nagyokat lélegzik, kihúzza magát. Még ma elmegy a fogyókúrára. Akár tetszik a férjének, akár nem.

kémfilmek hőse

Roger mindennap lemegy a klubba, ahol kártyázik, billiárdozik és politikáról beszélget a vörhenyes Eddy Strawlanddel és a vaksi Howard Pennellel. Legalábbis ezt szokta mondogatni a feleségének. Molly ugyanis szentül hiszi, hogy mivel ennyire unalmasan nem lehet egész délutánokat eltölteni, a férje ilyenkor bizonyára füstös jazz-poklokba merül alá, ahol fekete énekesnők gömbölyű fenekét markolássza. Roger az órájára pillant, és átkiabál Mollynak, aki a hálóban fekszik és olvas. Molly, megyek a klubba kártyázni, billiárdozni és politikáról beszélgetni a fiúkkal. Molly egy ideig nem válaszol, Roger előredugja a fejét, mint egy teknős, úgy hallgatózik. Rendben, kiált vissza Molly, érezd jól magad, csillagom. Hangja derűs, erőteljes, határozott. Roger megvakarja a tarkóját, furcsállja a dolgot, de aztán újra a karórájára néz, sietnie kell. Veszi a kabátját, kalapját, és útnak ered. Késő́n jövök, kiált még vissza az ajtóból, ne várj meg a vacsorával! Nem foglak, kiált vissza Molly, és az ágyban fekve hallgatja az ajtó csapódását, aztán magában számol. Egy-kettő-három-négy, Roger a felhajtón lépdel. Tizenkettő-tizenhárom-tizennégy, Roger a Fordhoz ér. Húsz-huszonegy-huszonkettő-huszonhárom, Roger beszáll az autóba. Hamarosan felberreg a motor, a Ford kifarol, és messze viszi a férfit. Molly még vár kicsit, még fekszik, talán csak babonából, de a szíve már izgatottan kalapál. Aztán felkel, készülődik, és úgy érzi magát, mint a kémfilmek hőse, aki titkos küldetésre indul.

már tudja, mit hazudik

Az utcán sietősen halad, szinte szalad, sálját az orráig húzza, hogy ne ismerjék fel a szomszédok. De persze így is felismerik. Bob Pensdale a kertjében füvet nyír, vígan kurjant neki, hogy adj isten, szomszédasszony, hová ilyen kapkodósan, tán csak nem a szeretőjéhez. Willy Heart a füvet nyírja a kertben, integet, és kiált neki, Molly kedvesem, adja át üdvözletemet Rogernak. Fúj a szél, a csillagos-sávos lobogók egyformán csattognak a kertváros minden házán. Patrick O’Connor leállítja a fűnyírót, megtörli homlokát, és huncut képpel tiszteleg

Mollynak. Patrick O'Connor néma. Egy házzal odébb Nelly Jennings éppen limonádét visz ki fűnyírót tologató férjének, Samnek, közben odakiált Mollynak, hogy szervusz, Molly, valamikor átjöhetnétek rádiót hallgatni. Molly mindenkinek válaszol, mindenkinek int, arca kipirult, és azon gondolkodik, milyen fedőtörténetet ad majd be Rogernek, ha a szomszédok elpletykálják gyors kiröppenését. Molly agya még sosem volt ennyire friss, sose forgott ilyen gyorsan, mire a buszmegállóhoz ér, már tudja, mit hazudik a férjének. Roger, egyetlenem, van egy titkom. Amíg te a klubba járkáltál a barátaiddal, én elvégeztem egy főzőtanfolyamot, bizony, Linda Perkins főzőtanfolyamát, amit a belvárosban is hirdetnek a plakátok. Megtanultam főzni, hogy újra olyan finomakat ehessél, mint amikor édesanyád főzött rád. Ezt fogom mondani, gondolja Molly, főzni nem lehet olyan nehéz, a nagymamám is mutatott régebben ezt-azt, még odalent Louisianában.

a lótestű ördög

Jön a busz, Molly úgy lép fel, mint a gyerek, mikor először megy egyedül iskolába. Korábban nem utazott buszon, mindenhova Roger vitte a Forddal. A vezető unott pofával figyeli, ahogy nehézkesen szedi a lépcsőket. Molly kérdő tekintettel áll meg a vezetőfülke mellett. A buszsofőr idegesen harapdálja hol hosszabbra, hol rövidebbre nyírt bajszát. Igen?, kérdi aztán. Molly előkotorja zsebéből az újsághirdetést, és rábök a címre. Ide akarok eljutni, uram. A sofőr rág még néhányat a bajszán, majd szív egyet az ínyén. Több foga hiányzik, a nyelve lepedékes, torkából mocsárszag párolog. A harmadiknál szálljon le, mormogja. Molly fizet, átveszi jegyét, és hátraballag a busz végébe, másutt már nincs hely. A busz hátsó részén fekete pár ül, a motor forróságától izzadtan csillognak. Molly utoljára kislányként látott fekete embert. Észrevesz egy szabad ülést, közel hozzájuk, letelepszik, majd hátrapillant rájuk. A férfi és a nő egymásnak dönti fejét, csendes boltívet képezve a rázkódó buszon. Sűrű, göndör hajuk fürtje, mint ezernyi kéz kapaszkodik a másik ezerbe. Molly irigykedve figyeli őket. A testüket irigyli. Rogernek igaza volt, tűnődik, ha a feketék állatok volnának, biztosan lovak lennének, olyan izmos, ruganyos a testük. Molly utál ülni, ilyenkor még jobban feltornyozódik rezgő pocakja, ami a busz huppanásaira úgy reng jobbra-balra, mint egy bölcső. A fekete pár csókolózik. A szemérmetlen cuppogás beveszi magát Molly fülébe, egy pillanatra megjelenik előtte, hogy ő csókolózik ezzel a lótestű ördöggel, belebizsereg a gondolatba. Hátrafordul, és éles hangon a fekete párra szól, ne ízléstelenkedjünk, kérem! A feketék abbahagyják a csókolózást, lehajtják fejüket, de a férfi szeme még villan egyet.

Molly előrefordul, többet nem néz rájuk, inkább az utat figyeli. A fák zöld függönnyé mosódva suhannak el mellette. Egy csapat piszkos képű csibész kavicsokkal dobálja meg a buszt. Molly úgy érzi magát, mint aki idegen földre tévedt. Egy pillanatra átcikázik agyán, hogy vissza kellene fordulnia, vissza a jól ismert utcába, az otthonukba. De aztán megerősíti a szívét, nagyokat lélegzik, megnyugszik. Egy nő tegyen azért, hogy végre

emberként kezeljék. Egy nő legyen legalább annyira elszánt, mint egy férfi. Még Eleanor Roosevelt is megmondta, sokkal fontosabb szerepeket kell a nőknek osztani. Igen, suttogja Molly, odamegyek, és lefogyok azokkal a csodagépekkel. Olyan karcsú leszek, mint Jean Harlow, utánam fordulnak majd az utcán. A busz a harmadik megállóhoz ér, Molly feltápászkodik, előre siet, elköszön a sofőrtől, és leszáll. A busz Molly régi világának utolsó tanújaként gurul tovább, a nő most még anyátlanabbnak érzi magát.

A városban van, a város sosem látott részén. A dolgukra siető emberek közül több majdnem fellöki. Molly újra előveszi az újsághirdetést, és ellenőrzi a címet. Észrevesz egy lassabban közlekedő, öregedő férfit, aki valahogy az édesapjára emlékezteti. Apjának mindig az egyetlen Mollyja maradt, a virágos mezők tündére, fátyolszárnyú csillaglányka. Molly ettől megkönnyebbülést és némi biztonságot érez. Jó napot, uram, szólítja meg a férfit, tudna segíteni? A férfi végigméri Mollyt, szeme kedves, mint egy kisfiúé. Kérem, drága, parancsoljon. Molly megmutatja az újsághirdetést. A férfi bólint, útba igazítja Mollyt. Molly megköszöni, és sietne tovább, de a férfi utánakap, belemarkol Molly lötyögős felkarjába. És a hála, aranyom, kérdezi a férfi. Arca eltorzul, hülye vigyor ül ki rá, a szeme meg közben valahogy szégyenkezik. Molly nem tudja, mit kellene tennie, ezért felsikolt. A férfi összerezzen, elereszti Molly karját, és kereket old. Molly szaporán veszi a levegőt, közben dörzsölgeti fájós felkarját. A városban gonosz köd telepedik az emberek tudatára, jól mondta ezt Permont tiszteletes. Ez a köd még a tisztességest is mocskot kaparó szörnyeteggé aljasítja. Sokáig nem is tud elindulni, úgy érzi, ha most követné a gazember útmutatását, azzal arcon köpné magát. De mást már nem akar megkérdezni, és szaladnak a percek, amíg Roger a klubban vagy akárhol is tölti az idejét. Végül nekiiramodik. A hirdetésben megadott cím pár saroknyira van, egy-két percen belül odaér. A kapu fölött réztábla lóg, rajta nagybetűs szöveg: Csodákat művelünk a testével. Molly elpirul, lesüti a szemét, de belép a kapun.

látványosan riszálva

Odabent sötét van, Molly nehezen szokja meg, vállával neki-nekidől a szűk folyosó falának, ahogy vaksin botorkál előre. Belerúg valamibe, ami csörömpölve odébbgurul. Végül elér egy fehér festékkel mázolt nyílhoz. A nyíl rozsdás ajtóra mutat. Molly megigazítja a haját, megigazítja szvetterét, aztán benyit az ajtón. Forróság csap az arcába, és erős lámpák vakító fénye. Hunyorogva csoszog előre, már másodszor vakul meg. Most egy hang szól hozzá, azt követi, arra fordul. Üdvözöljük a Fit for Fatnél, ön a legjobb helyen jár. Molly megdörzsöli a szemét, pislog néhányat. Karcsú, szőke nő áll előtte, világoskék, mélyen kivágott blézerben, combjára simuló, kis híján térdéig felvarrt szoknyában, stiletto sarokkal cipellőjén. Greta Garbo, lihegi Molly. Nem, nevet a csinos hölgy, de azért köszönöm! A nevem Sandy, és a Fit for Fat segítségével fogytam le. Én leszek a segítője. Molly szíve újra vad kalapálásba kezd, hát igaz lenne? Tényleg ilyen alakot lehet itt szerezni? Mutassa az utat, kérem, suttogja Molly, Sandy pedig fenekét látványosan riszálva vezeti át a fogadóhelyiségből a váróba. A váróteremben minden fehér, ragyogóan fehér, mint egy műtőben. Molly leül. A szék nagyon kicsi, szorítja a fenekét és a derekát. Biztosan azért kényelmetlen, hogy éreztessék, milyen kövér vagyok, gondolja Molly durcásan. A szék újabb ajtóval szemben helyezkedik el. Az ajtó mögött zakatolás és női sikkantások hangja keveredik. Molly fészkelődik a széken, nagyokat nyel, izgul. Mi lehet odabent, mi vár ott rá? És egyáltalán, mennyi idő telt el, mióta kisurrant otthonról? Mindenképpen Roger előtt kell hazaérnie. Most nyílik az ajtó, Sandy lép ki széles mosollyal. Jöjjön, Molly, előkészítettünk önnek egy gépet. Molly feláll, a szék is felemelkedik vele, ingerülten visszalöki a földre. Meghúzkodja a szvetterét, és követi Sandyt.

Ahogy belép az ajtón, hátratántorodik a látványtól. A fal mellett fekete gépszörnyek sorakoznak, ölelésükben puha, fehér húsú asszonyok, petyhüdt ajkukon reszket a kéj. A fémkarok gyömöszölik, szorítják, dörzsölik és löködik őket. Molly áll az ajtóban, és – észre sem veszi – belekapaszkodik Sandy karjába. Sandy újra nevet, ne butáskodjon, szentem, nem annyira félelmetesek ezek a masinák. Jöjjön, jöjjön! És húzza Mollyt, aki sorsába beletörődött halálraítéltként battyog mögötte. Sandy leülteti a szabad géphez. Itt leszek maga mellett, suttogja, és úgy kacsint rá, olyan kacéran, hogy Molly belezavarodik. Ül és vár, egyszer csak csikorgást hall, vastag acélköteg ereszkedik a vállára, leereszkedik a hónaljáig, és onnan vissza, mintha dupla nelson-szorításba fogná, háta megfeszül, melle megemelkedik. Mollyban bent reked a levegő, a gép meg csak húzza-húzza hátra a vállát, mintha ketté akarná pattintani a gerincét. Segítségért kiáltana, amikor az acélköteg enged a szorításon, a levegő pedig végre kitör a tüdejéből. Teste elernyed, forróság önti el, szeme párásan csillog. Sandy mosolyog rá. Na, ugye, hogy nem is olyan rossz?, kérdezi, és megpaskolgatja Molly vállát. Nem, nem, sőt, azt hiszem…, mondaná Molly, amikor a gép újra hátrafeszíti, újra elakad a lélegzete. Minden gépet kipróbál, eleinte félszegen, a többi asszony bátorító pillantásától követve, aztán egyre lelkesebben, egyre nagyobb hévvel. Az egyiken lovagol, a másik a felkarját masszírozza, épp ott, ahol az öregedő szatír megszorította, a harmadik farpofáját dögönyözi. Csak úgy dől belőle a verejték, folyik-folyik mindenfelé. Ez működik, lihegi Molly, miközben egy párnázott szerkezet éppen a csípőjét tekeri, ez működik, sikoltja. Erőtlenül dől hátra, sosem érzett boldogság dörömböl a bordáin. Csillagokat lát, a szoba, benne minden géppel és iszamósan fénylő asszonnyal homályosan forog és billeg, mintha földöntúli bárkán utaznának. Eszébe jut utolsó együttléte Rogerrel, amikor a férfi erőtlen karján támaszkodva, sápadt arccal dünnyögte a Zúg a folyót, miközben hüllőszerű, hideg teste, mint az apadó víz, meggyőződés nélkül dolgozott. Roger, sóhajtja Molly, Roger, te szerencsétlen balfasz. Mit tudsz te ezekhez a fémvázas fiúkhoz képest? Molly ekkor a falon függő órára pillant. A boldogságot hideg rémület szorítja ki. Te jó ég, már egy órája itt vagyok?! Hiába próbálja nyugtatni Sandy, kapkodósan készülődik, megtörülközik, átveszi ruháját, amit gondosan bekészített táskájába, megkérdezi Sandyt, mivel tartozik, kifizeti, azzal lohol kifelé.

sűrű vért pumpál

A buszon alig ülnek. Ezúttal legelöl, a vezető mellett telepszik le. A sofőr ismeretlen nótát fütyül, ujjával a kormányon dobol. Egy kukoricaföld mellett haladnak el, esteledik. Varjak reppennek az égre, komótos köröket szelnek, a világ csendes, a világ még sosem volt ennyire békés. Molly ül a buszon, végre van egy kis ideje kiélvezni az új tapasztalatot. Bizsereg mindene, mintha kilométereket futott volna, combja még reszket. Szíve sűrű vért pumpál, sűrű, fekete vért. Most én is olyan vagyok, mint egy ágaskodó paripa, gondolja, legszívesebben énekelne és táncolna. A kertvárosba érnek, elköszön a sofőrtől és leszáll. Bob Pensdale vendégül látja Willy Heartot, a verandán ülnek és isznak, Molly tudja, hogy alkoholt, hiába próbálják limonádénak beállítani. Bob és Willy zavartan köszönnek Mollynak, kezükkel esetlenül próbálják eltakarni a poharakat. Molly rájuk legyint. Patrick O'Connor a kertjében ül, és az első csillagokat bámulja. Mikor Mollyra pillant, bárgyún elmosolyodik. Molly egyedül őt kedveli a szomszédok közül. Szervusz, Patrick, mondja halkan, a férfi biccent. A levegő friss és hűvös, örvényekben kavarog.

van valami szokatlan

Molly hazaér – Roger előtt ér haza. Lassan, ráérősen bemegy a nappaliba, leroskad a kanapéra, és csak szuszog hosszan, hunyt szemmel. Mikor Roger megérkezik, Molly már a holnapon gondolkodik, alig várja, hogy újra elmenjen a Fit for Fathez. Roger ledobja kalapját, felakasztja kabátját, fáradtan és görnyedten ül Molly mellé.

Milyen napod volt, Molly, kérdezi színtelen hangon. Egész jó, drágám, egész jó. Holnap is mész a klubba, ugye? Roger szeme tágabbra nyílik, van valami szokatlan Molly hangjában, de végül úgy dönt, nem kezd faggatózni, csak röviden rávágja, hogy persze, mint mindig, hisz tudod, kis butus. Molly bólint és feláll a kanapéról. Kimerültem, Roger, megyek és lefekszem. Hogyne, Molly, hogyne, dünnyögi Roger maga elé meredve. Molly átbandukol a fürdőszobába, alaposan megmosdik, és úgy dől be az ágyba, mintha hónapok óta nem aludt volna.

fémkarok

Ettől kezdve mindennap bebuszozik a városba, és hagyja, hogy a gépek kényeztessék. Minden alkalom után egyre soványabb, egyre elégedettebb. Roger észreveszi, hogy karcsúsodik, szóvá is teszi. Molly azt mondja, a rádióban hallott egy csodadiétáról, kipróbálta, és tényleg működik. Roger ilyenkor gondterheltnek tűnik, de sosem akar többet tudni. Molly elnevezi a gépeket, mintha mindegyik jóképű tengerész lenne, Peternek, Steve-nek, Jerrynek. A fémkarok leolvasztják róla a kilókat, és minden alkalommal az egekbe repítik. Molly idővel féltékennyé válik, már nem nézi jó szemmel, hogy más asszonyokat is szeretnek. Egy vagon pénzt fizet a Fit for Fatnek, hogy egy órára egyedül bérelhesse ki a géptermet. Rogernek azt mondja, főzőtanfolyamra jár, azért kell ilyen sok pénzt fizetnie. Roger sosem kéri Mollyt, hogy főzzön neki. Csak hallgat, és maga elé mered. Felesége már vékony és csinos, füttyögnek utána a férfiak. Sandy egy napon felmond a Fit for Fatnél, a cég egyik vezetője felajánlja az állást Mollynak. Molly gondolkodás nélkül elfogadja, most már ő csábít új ügyfeleket a gépterembe.

ez mégiscsak bizarr

Szerda van, minden asszony elment már. Molly áll a teremben, és elérzékenyülve figyeli a zsírtól csillogó gépeket. Jól dolgoztál ma is, Steve, mondja, és megpaskolja az egyik fémköteget. A gépek zakatolnak, sosem

állnak le. Sosem, kivéve most. Valahonnan halk pukkanás hallatszik, és Peter, Steve és Jerry egyszer csak megállnak. Molly rémülten sikolt, kétségbeesetten lökdösi a gépeket. Ébresztő, fiúk, zihálja, na, ne hülyüljetek már, gyerünk, ébresztő! Peter, Steve és Jerry döglött merevségbe dermednek. Molly arcára tapasztja tenyerét, szemében rettegés. Fiúk, kiáltja, elég a bolondozásból, fel-fel, munkára! A gépek hallgatnak, Molly zokog. Segítség, üvölti, segítség, sikítja torkaszakadtából. Az épület üres, rajta kívül senki nincs ott. Könnyeit hullajtva szalad ki a gépteremből, fuldoklik, faltól falig támolyog. Mi lesz így velem? Meg kell menteni őket. Megbotlik valamiben, nekiesik az egyik falnak. A fal gipszkarton, átszakad, ő a földre zuhan. Ismeretlen folyosón fekszik, valahol víz csöpög, sötét van. Lábra áll, letörli könnyeit, szipogva elindul. Nem messze észrevesz egy irodát, az ajtaja résnyire nyitva. Molly odalopódzik az ajtóhoz, és hallgatózik. Férfiak ülnek bent, beszélgetnek. Árnyaik néha átsiklanak az ajtó üvegén. Az istenit, Eddy, mérnökök vagyunk, nem lelkészek, hogy arról döntsünk, mi jó és mi nem az. Mi arról döntünk, mi hasznos. De akkor is, felel Eddy, azért ez mégiscsak bizarr. Tudtam, hogy nem lett volna szabad elmondanom neked, tudtam, szólal meg a harmadik férfi hangja. Molly gyomra összeszorul. Rogernek igaza van, mondja az első hang. Howard Pennel az, döbben rá Molly. Roger és Eddy és Howard. Te vagy a gépkezelő, Eddy, indítsd el a gépeket, szól Roger határozott hangon. Azért mondtam el, hogy mi hajtja a gépeket, mert a barátom vagy, nem hittem volna, hogy nincs hozzá gyomrod. Én sem, Eddy, csalódást okozol, mondja Howard. Ti nem vagytok normálisak, csattan fel Eddy, emberi zsírral működtetni gépeket?

örök üzemanyag

Molly kikerekedett szemmel áll, hátát a falnak veti. Úgy van, Eddy, emberi zsírral, feleli kimérten Roger. Sokkal takarékosabb, mint a benzin. Mi itt nem ártunk senkinek, Eddy, jót teszünk a nőkkel. Ők pedig azzal hálálják meg, hogy táplálják a gépeket. Ez egy kísérlet, Eddy. Ha működik, márpedig nagyon úgy tűnik, hogy működik, idővel át lehet állítani az ország gépgyártását zsírhajtású szerkezetek előállítására. Az autóink, a fűnyíróink, a háztartási gépeink mind emberi zsírt esznek majd, és mi leszünk a legkarcsúbb nemzet. A zsír örök üzemanyag, barátom, és ez benne a zseniális. Egy ideig csend van az irodában. Aztán Eddy halkan azt mondja, betegek vagytok, fiúk, én végeztem. Eddy kiviharzik az irodából, nem veszi észre Mollyt, a másik irányba fordul. Molly vár egy kicsit, fejében kavarognak az imént hallottak. Aztán gondol egyet, megigazítja immár jó pár számmal kisebb szvetterét, és belép az irodába. Roger és Howard döbbenten nézi az ajtóban álló Mollyt. Molly, nyögi Roger. Molly ezernyi mindent mondana férjének, de a szavak összezsúfolódnak a torkában, és semmi sem jut túl rajta. Végül annyit mond, gyere, Roger, vigyél haza! Roger engedelmesen felpattan, és már szalad is a kocsihoz. Molly vár kicsit, Howardot nézi, aki feszengve forgatja vaksi szemét. Howard, szólal meg Molly, és hangja halkabb, de erősebb, mint bármikor. Indítsd újra a gépeket. Howard döbbenten bámul rá, de aztán bólint.

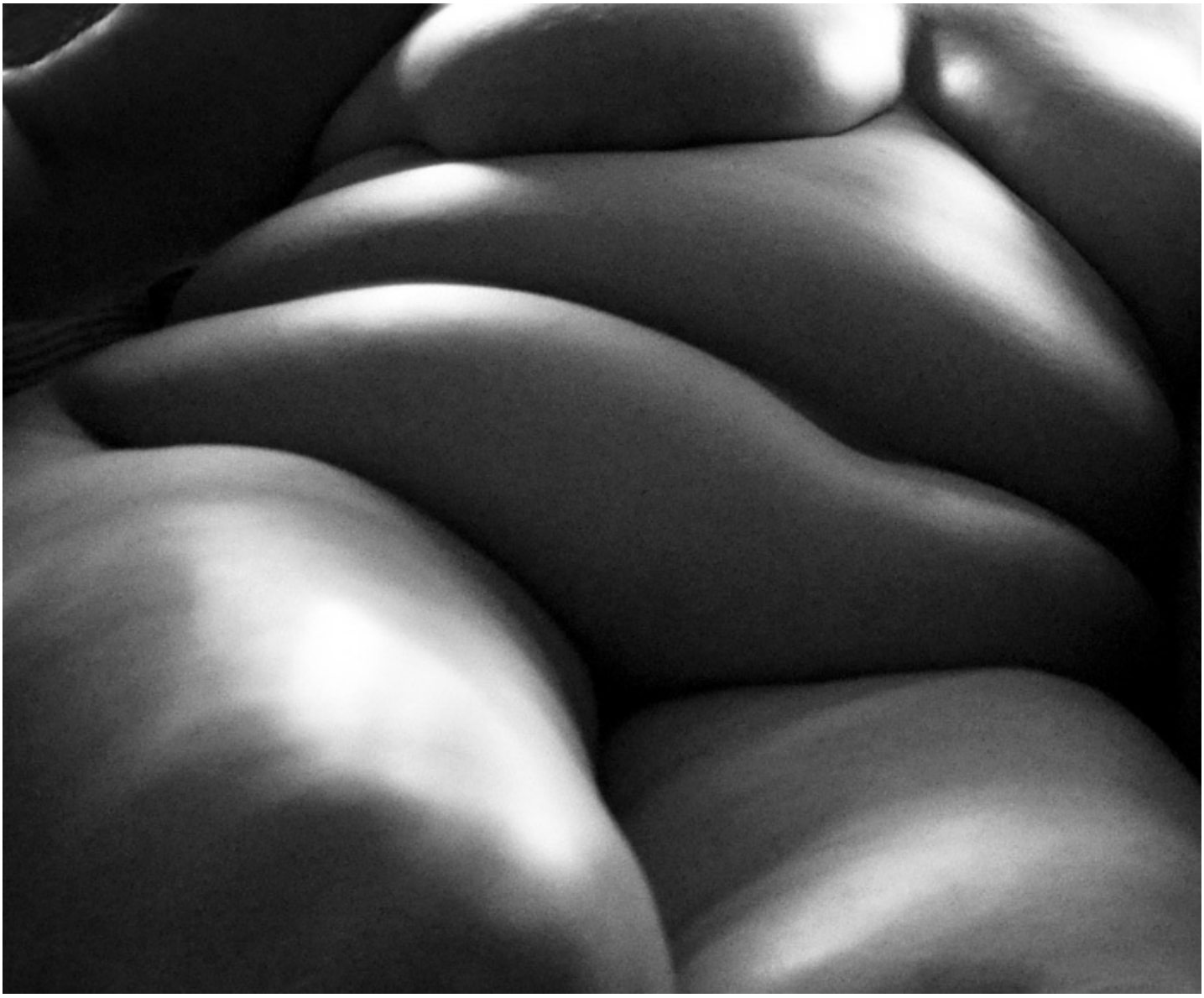

a mindenség anyja

Molly Roger mellett ül a Fordban. Suhog mellettük a hideg éjszaka. Roger időnként oldalra pillant feleségére. Molly tűnődve nézi a vágtázó utat. Tudod, Roger, én szívesen táplálom azokat a gépeket. De nem azért, mert így takarékos vagy hasznos az országnak. Azért teszem, mert jobban szeretem őket, mint téged. Roger nyel egyet, görcsösen szorítja a kormányt. Molly, dadogja, Molly, menjünk el együtt Európába, lássunk világot, ahogy fiatalon terveztük. Molly lesújtó pillantást mér férjére. Ne erőlködj! Roger visszafordul, az utat figyeli. Pár percig csendben ülnek a kocsiban. Mondd csak, Roger, mi hajtja a Fordot, kérdezi Molly. Roger zavartan felel, zsír, Molly, zsír hajtja. Molly elmosolyodik. Behunyja szemét, hagyja, hogy a süvöltő est a haját húzza. Elképzeli, hogy ő a mindenség anyja, ő minden forgó-pergő-zakatoló-tekergő-pittyegő szerkezet táplálója. Az ő teste működteti az utakon száguldó autókat, a földeket túró gépeket, az ő teste élteti az ország gazdaságát, de legfőképpen az ő teste élteti Petert és Steve-et és Jerryt. Életedben először végtelenül boldoggá tettél, Roger, sóhajtja. Végtelenül boldoggá. Roger ül a volán mögött, és arra gondol, micsoda szerencsés fickó ő, hogy ilyen csodálatos feleséggel áldotta meg a sors. Akkor minden rendben?, kérdezi reménykedve. Véget ért a férfiak uralma, gondolja Molly, és nem válaszol.

A Ford repíti őket a sötétben.

film | filmhiradokonline.hu

Muskovics Marianna ÉLETJEL

Léteznek titkos búvóhelyek, nem kézzelfogható, se nem látható, kulcsra zárt terek, a lélek szürreális belső tájai, amiket ha mégis keresni próbálnánk, talán az olykor megsajduló mellkas tájékán, esetleg a nyakszirt legérzékenyebb pontjainak egyikén találnánk meg. Éppen itt, ezeken a valóságosnak tűnő, elvarázsolt helyeken játszódnak Tihanyi Anna kortárs magyar írók Berlin-élményei által ihletett jelenetei; vagy nem is játszódnak, inkább csak némán, mozdulatlanul állnak az idő törésvonalán. Színpaddá rendezett tágas terek, illuzórikus jelenetek, szépirodalmi fűszerezés – ezúttal bátran elvonatkoztathatunk a fotográfia és a pillanat általában megkerülhetetlen összekapcsolásától.

A hosszabb-rövidebb időre idegenbe szakadt magyarok emlékezéseit olvasva, visszatérő élményem, hogy egy ismeretlen, meghódítandó várossal kapcsolatban fölöttébb vegyes érzelmekkel viseltetnek, miután szembesülnek annak Janus-arcával. S hogy az idegen, rosszabb napokon már-már ellenségessé váló környezettel szemben szükségszerűen bontakozik ki bennük egyfajta nosztalgikus önmeghatározás.

Az állandó pezsgésben fürdő metropolisz, Berlin a huszadik század elején a legkülönbözőbb művészek vágyott városainak egyikévé és az alapjaiban változni akaró közép-európai művészet iránytűjévé vált; évtizedekkel később is vonzó álom. „Van, aki nem látja a fáktól az erdőt. Én akkor a fákat nem láttam az erdőtől. Nem láttam Berlint Berlintől. Pontosabban egy mítosztól, amelynek rabja voltam. Nem én voltam persze az egyetlen, aki Berlinbe kerülve ennek a délibáb-kergetésnek áldozatául esett” – talán Földényi F. László ír a legtömörebb, tárgyilagos őszinteséggel arról, ahogy kijózanodott egy mitizált Berlinből.[1] A kívánatos felszín alatt megbújó szorongásról, a kívülálló szorongásáról, hogy a jövevény „örökösen hajszol valamit”, azt a bizonyos *mást*, ami valójában talán nem is létezik.

„Számkivetetten érkeztél, de számkivetett maradsz itt is.” [2] Tihanyi Anna saját bevallása szerint ezt a lélekben megélt idegenséget igyekszik megfogni, a magányosság tartós mivoltát, az elutasítottság érzését.[3] Berlinnel kapcsolatban nem a Falról és hozadékáról beszél, ami egyébként olyan magától értetődő lenne ebben a kontextusban, hanem az ember láthatatlan, egyre magasabbra épített *belső falairól*.

Merengeni az ablak előtt, a kismillió dühödten földhöz vágott porcelántányér darabjai fölött. Kicsomagolatlan dobozokkal farkasszemet nézni terhesen egy újra és újra félbeszakadó történet közepén. Felállni gyerekkori játékok mellől, és fényesre pucolt cipőben az írógép fölé görnyedni. Az ismétlődő rutin súlya alatt roskadozni egy karszékben. Üveggolyókat kergetve elhessenteni a gyerekszáj örvénylő kérdéseit, melyekre csak rossz válaszok léteznek.

Akármelyik történetbe mélyednék el, mindig ugyanoda jutok. Egy végsőnek tűnő ponton túlra, amikor az álmok és velük együtt az emlékek olyan váratlanul robbannak szét apró szilánkokra, mintha féltve őrzött kristályvázát engednénk el a levegőben; mégis, ahelyett, hogy összetörne bennünk és körülöttünk minden, az első rémület után szorongva és elveszetten ugyan, de újra lélegezni kezdünk. „Mozdulatlan arccal, rezzenéstelen szempillákkal azt olvasta, hogy a ’Szerelem elvtársnő’ nevű ügynök, vagyis hát a felesége, akit Corinnak hívnak, jó húsz esztendőn át mi mindent írt le róla… Hansi felemeli arcát, sóhajt, és azt mondja az irathalom fölött, hogy a legfontosabb dolog a szabadság.”[4]

A képeken nem a sorsfordító pillanatokat láttam, hanem a szembesülés, ráeszmélés zavara után feltörő belső vívódásban és emlékekben megrekedt *lelkiállapotot*. És a mindezt megélő embert révedezésében kimerevítve: ki-ki saját történetének elhagyatottságába, csalfa emlékei és a bizonytalan jövőbelátás közé – Darvasi László a képekről elhangzott, találó szavával – belefagyva.

Megkockáztatom, hogy ez a megrendezett színpadiasság képes leginkább visszaadni a lélek efféle statikus-szimbolikus állapotát: az önmarcangolás és az emlékezés színjáték is, közben újra és újra „belejátsszuk" magunkat egy lehetséges jövőbe vagy a múltba. „Mert mi mást tehet a képzelet? Hiszen játéktere – a díszlet – mindig változatlan. Utcák, fenyők, vadkacsák, pocsolyák, öregasszonyok."[5] Átérezni egy meghiúsuló csoda baljós sugallatát, hajnalban egy testnedvekkel átitatott, könnyed takaróba csavarva. Hátratekinteni a kárba veszett hit ösvényeire, csendes szomorúsággal. Újraélni az arcon csattant, józanító pofon helyének hosszantartó sajgását, kiszáradt szemmel, ridegen.

De ugyanez a színpad minden búskomorság ellenére visszatükrözi a fantomként jelenlévő reményt is. Egy szokások közt őrlődő idős asszony talán felocsúdik tehetetlenségéből, a konzervdobozok sokasága mellől, és egyetlen jól irányzott mozdulattal elsöpri mindet; nemsokára új élet születik, talán nem hiába; fiatal lányok már égetnek is minden tűzre való, teleírt papírlapot; az összetört tányérok maradványai sem fogják örökre belepni a szoba padlóját; a kislány nagyot ugrik majd ágyáról, kicselezve a lábánál heverő csapdákat. És végül talán mi is átlépünk saját korlátainkon, hogy másik térben és az eljövendő időben kezdődjön az egész elölről.

„Utólag ne keress hamis igazolást, erkölcsileg ne szépítsd a múltad; a megmagyarázhatatlan tévutakat önként vállaltad, nem kényszerből, hanem reménykedésből cselekedtél."[6]

[1] Földényi F. László: Berlin sűrűjében (2006). Az idézett szövegek a kiállításhoz igazodva, a képek megszületését inspiráló, eredeti írásokból valók. A szövegek forrása „Berlin, drágám. Csukja be, kérem, a szemét." *Magyar írók Berlinről*, Magvető, 2007.

[2] Végel László: *Nach Berlin*, 2003. Vö. Kovács Edit: *Magyar írók Berlin-élménye – idegenség- és ismerősség-tapasztalatok*, In: Berlin *„Nekünk ma Berlin a Párizsunk"*. PIM, 2007. 90–99.

[3] http://capacenter.hu/kiallitasok/tihanyi-anna-berlin-bhf/

[4] Szív Ernő (Darvasi László): *A berlini fekete füzet*, 1997

[5] Nádas Péter: *Berlini szürke*, 1997

[6] Végel László: *Nach Berlin*, 2003

A kiállítás díjmentesen tekinthető meg a Capa Központban.
http://capacenter.hu/kiallitasok/tihanyi-anna-berlin-bhf/

Fenti fotó | Tihanyi Anna, Berlin bhf. – Crystal night, 2014., gyclée, baryta papír, 100 x 66 cm
További képek Tihanyi Anna honlapjáról: http://www.begumchat.com/

Horgas Béla TÚRABOT

Van két lábam, van két botom,
összehozni botor fokon,
nem hiába próbálkozom,
azt hiszem (vagy csak remélem),
és maholnap, ha megértem

(nem azért ám, mert nem érdem,
csupán pikkpakk következmény),
hiú cirkusznak nem mondom,
annál a legkisebb gondom
is nagyobb, mert ez a túrabot
nem olyan, mintha állapot-
jelző volna már magában;
ráfogni átabotában
persze lehetne ma bármit,
ha van hozzá elég mersze
úgy járni szavakon bottal,
mindezt célszerűnek látva,
s nem azért vinné okkal vagy
oktalanul elhitetve:
rátalálhat az egyetlen
nem létező megoldásra.

Csongor Andrea KISZÁMÍTÁSI KÉPLET A TESTEK TÉRBEN ELFOGLALT HELYÉHEZ

Súlyom és kiterjedésem;
szűken ez a térben elfoglalt helyem.
És túl rajta – jó esetben – az illatom,
meg amennyit a mozgásommal belakom.
És a cselekvéseim nyoma, a toporgás,
tüsszentésem, zeném, nézetem, zajaim,
a méltatlankodásom hangja, a panasz,
amellyel tágasan terpeszkedve,
holdudvarként körülveszem magam.
Túlnövök rajtam.
Egyre hízik a holtsúlyom.
Kidagadok a kontúrból,
átszűrődöm,
átnyomakodom,
még több teret foglalok.
Két ülést, vagy még több helyet.
Bár csak egy jeggyel megyek.

Az árát nem én fizettem.

kép | flickr.com

Polgár Teréz Eszter SZÓJÁTSZÓTÉR

Lecsúszol egy mondatvégen,
az elejét megmászhatod,
ikerszócskák, hasonlatok
birkózzák le a bánatod.
Szójátékok, játékszavak,
szóbarátok (szómadarak) –
szójátszótér, ahol szabad
megröptetned (jó)magadat.
Ahol minden szétszedhető,
s bármit össze lehet rakni.
Húzz egy szótőt, és ültesd át;
de vigyázz, van cinkelt pakli.
Teremtett vagy és teremtő:
a szóvirág neked nyílik,
és a szófa (kinyitható)
esténként csak neked nő.
Építs erdőt, palotát,
zárójelből kalodát,
s kőkerítést kerted köré
(te járhatsz a falon át).
Legyen határ, óvjon, védjen,
bújtasson el, és legyen,
ha lehet, még megrendítőbb
fölfelé a végtelen.

Inczédy Tamás VULKÁN, A GYUFASZÁL HUSZÁR KALANDJAI

Egyszer volt, hol nem volt, volt egy víg kedélyű masiniszta. Szerelmes büszkeséggel hajtotta gőzmozdonyát erdőn, mezőn, legelőn. Ahányszor domb állta útját, nagyot kurjantott, a kazánba szenet lapátolt, és vonata vidáman lódulva még az Üveghegyre is felzakatolt. A masiniszta annyira szerette mozdonyát, hogy még éjszakára sem hagyta el, ágyat tett belé, és ott aludt a masinisztafülkében. Emellett folyvást pipázott, hogy füstöt eregethessen, éppen úgy, mint mozdonya.

Reggel, mikor felébredt, rögvest gyufásdobozáért nyúlt, megrázta, és kivett egy szálat. A gyufát végighúzta a doboz oldalán, mire az lángra kapott, s ő meggyújthatta vele pipáját. Eztán a kazánba dobta az elhasznált gyufaszálat, és estig pöfékelt, csak elalváskor tette le a pipáját. De jaj, a masiniszta nem is sejtette, hogy derűs életéért mások fizetnek. Kis gyufái ugyanis mind egy szálig szörnyű rettegésben éltek!

Bizony, a gyufásdoboz lakói soha nem tudhatták, melyikük lesz a következő áldozat. Mert akit a masiniszta egyszer a hüvelyk- és mutatóujja közé csippentett, többet nem tért vissza közéjük – lángcsóvaként ellobbant, a kazánban végezte.

A gyufák szüntelen biztatták egymást, és próbáltak nem csüggedni. Élt köztük egy nagy tudású, idős gyufa is, Kova úr. A fiatalabbak gyakran köré telepedtek, és hallgatták bölcs szavait, megnyugtató, zengő hangját.

– Tudjátok, kedveseim, végtére is gyufáknak teremtett minket egy felsőbb akarat, így létünknek természetes része a végső ellobbanás, és hogy megtérjünk őseink közé a gyufamennyországba.

Az öreg szavai könnyebbé tették a gyufák nehéz sorsát, ezért mindig hálás szívvel hallgatták. Ezen túl nem nagyon volt mit tenni, legfeljebb megfeledkezhettek sorsukról, és élvezhették az életet. Éjjelente, amint a masiniszta elaludt fekhelyén, előmásztak a gyufásdobozból, és nagyokat kirándultak a mozdonyfülke tájain át. Pici méretükhöz képest a fülke óriási volt, és minden éjszakai kirándulás valami újdonságot tartogatott. Keresztülgyalogoltak a kietlen Padlósíkságon, megmászták a Szénhegységet, átevezték a

Felmosóvíz-tengert, és ilyenkor szabadnak, gondtalannak érezték magukat.

Egyedül a kazán közelében nem kirándultak soha, mert tudták, hogy ott egy rossz lépés is könnyen végzetessé válhat.

És hogy miért másztak vissza hajnalban a gyufásdobozba? Mert a masiniszta minden délelőtt alaposan felsepert, feltakarított, és ami nem a helyén volt, azt a szemeteslapátról egyenest a kazánba hajította. A gyufák doboza tehát egyszerre volt menedék és csapda is.

Minden gyufa közül az ifjú Vulkán szeretett a leginkább kirándulni, főként, ha közben a szépséges Szikrácskával beszélgethetett nevetgélve, akit a legszebb gyufalánynak tartott széles e világon. Borsózott a háta, ha arra gondolt, egyszer majd mindennek vége szakad. Titokban azt kívánta, hogy Szikrácska ne őelőtte kerüljön sorra…

Vulkán nem volt buta gyufa, és amikor ráért, szüntelen azon törte fejét, milyen úton-módon szabadulhatnának különös rabságukból. Választ keresett, de legtöbbször csak újabb kérdésekre bukkant. Miért horkol a masiniszta? Mi történne, ha valahogy sikerülne elcsenniük a pipáját? Miért tesz még több szenet a kazánba, akkor is, amikor melege van? Mennyi ideig lesz elegendő a szén, és mi lesz utána? Hol található az a felsőbb akarat, amiről Kova úr olyan alázatosan szokott beszélni? Tán a falakon túl?

Vulkán szörnyen kíváncsi volt a kazán környékére, ahova a többiekkel soha nem mentek. Annyira, hogy egy nap elhatározta, ha törik, ha szakad, észrevétlenül különválik a csapattól, és alaposan megnézi magának azt a kazánt.

Készült is veszélyesnek ígérkező felfedezőútjára, megtervezte a részleteket, és begyűjtötte a szükséges felszerelést. Legelőbb egy hegymászó kötelet. De már ez a feladat is roppant kockázatosnak bizonyult. Mert honnan keríthetett volna zsineget a kis gyufa? Ki kellett húznia a masiniszta pokrócából egy jó hosszú cérnaszálat!

Mikor leszállt az est, a masiniszta kisvártatva füstfelhőkről, mozdonyokról álmodva hortyogott, a gyufacsapat pedig kirándulni indult, ahogyan szokott. Vulkán velük tartott, hogy gyanút ne keltsen, de már minden gondolata a cérnaszerzés körül izgett-mozgott. Végül, amikor a többiek elfáradva a kirándulástól visszavonultak a gyufásdobozba, ő ügyesen hátramaradt, és egyenest a masiniszta fekhelye felé indult.

A hortyogás Vulkánt új félelemmel töltötte el, de lelkesítette is. Rövid időre meg kellett állnia, hogy néhány mély lélegzetet vegyen, az izgalomtól nehogy meggyulladjon. Egy perc múlva már ismét úton volt, és hosszas gyaloglást követően végre az ágy lábához ért. Ott aztán nem vesztegette az időt, rögtön megragadta a pokróc lelógó csücskét, kifejtett egy cérnaszálat, és már tekerte is a dereka köré. Nagyon elégedett volt magával, már

épp el akarta szakítani a lefűzött cérnaszálat, amikor a masiniszta nagyot horkantva a másik oldalára fordult. Ez nem lett volna baj, ha nem cibálja magával a pokrócot és vele Vulkánt is.

Vulkán erős rántást érzett a dereka körül, aztán olyasmi történt vele, ami soha eddig: szállt. Nagy ívben repült át az alvó fölött, a levegőből belátta a masinisztafülkét teljes valójában. Ámulva nézte tájait, a Padlósíkságot, a Szénhegységet, a Felmosóvíz-tengert, és épp megállapította magában, hogy fentről minden milyen aprónak tűnik, amikor hirtelen, nagy koppanással a falnak csapódott. Akkor aztán forogni kezdett vele a világ, és lepottyant, nem is akárhová, hanem egyenesen az alvó masiniszta tenyerébe.

Minden gyufák rémálma vált valósággá, és Vulkán moccanni sem tudott, csak feküdt ott a rettegett tenyérben, az ujjak pedig lassan bezáródtak körülötte. A kis gyufa szíve vadul kalapált. Már biztos volt benne, hogy nem szabadulhat, és a masiniszta reggel vele fogja meggyújtani pipáját. Dühös volt magára, amiért elcsatangolt, és ha képes lett volna rá, visszaforgatja az idő kerekét, hogy mindent visszacsináljon.

Sok idő telt el, Vulkánnak alkalma nyílt végiggondolni a történteket. Úgy hitte, ő minden tőle telhetőt megtett, amit egy gyufa megtehet, és ha el is pusztul, legalább elmondhatja: megpróbálta saját kezébe venni gyufasorsát. Aztán arra is ráébredt, hogy pusztulása által társai egy újabb napot nyernek, köztük a számára legfontosabb Szikrácska is. Vulkán lassan megnyugodott, megbékélt sorsával.

Kisvártatva a masiniszta horkantott, mocorogni kezdett, és kinyitotta tenyerét. Vulkán kicsusszant az ujjak közül, az ágyra huppant, ami rugózva, mint egy trambulin, visszalökte a levegőbe, és a kis gyufa bepottyant a fekhely és fal közötti résen az ágy alá. Megütötte magát, de szerencsére nem tört el, sőt mintha újjászületett volna.

Nem zavarta, hogy teljes sötétség veszi körül egy ismeretlen vidéken. A kalandokból viszont bőven elég volt aznapra, ezért elindult a többiekhez, vissza a gyufásdobozhoz, dereka köré csavart zsákmányával, a cérnával.

Alig lépett egyet, amikor valamiben hasra esett.

– AÚÚ! – kiáltotta Vulkán.
– Bizony, hogy AÚÚ! – kontrázott egy hang a sötétben.

Vulkán úgy megijedt, hogy elszaladt volna, ha a feketeségen kívül lát valamit.

– Ki vagy? – kérdezte fojtott hangon.
– A nevem Gyutacs – felelte a hang, majd folytatta –, én is gyufa vagyok, mint te, de egy másik dobozból származom. Aki odavalósi volt, már réges-rég elveszett. Én meg időtlen idők óta dekkolok itt.

– Az hogy lehet? Itt nem szokott seperni a masiniszta? – kérdezte felcsillanó szemmel Vulkán, és lélegzetvisszafojtva máris olyan válaszban reménykedett, amely szerint ez biztonságos hely a gyufák számára. Elképzelte, hogy a többiekkel ideköltöznek, és megszűnik rettegésük. Csalódnia kellett.

– Seper az, minden nap – mondta Gyutacs, aztán mintegy magyarázatként még hozzátette –, csakhogy én beszorultam az ágy lába alá.

Vulkán meghökkent. Felismerte, hogy Gyutacs is hasonló cipőben jár, mint ők. Annyi különbséggel, hogy Vulkánék csapata elhagyhatta éjszakánként börtönét, de mindig vissza kellett térniük, és reggelenként egyikük odaveszett. Gyutacs egyáltalán nem tudott elmozdulni helyéről, ez a fogság viszont hosszú ideje megvédte őt a pusztulástól. Végeredményben a viszonylagos biztonságnak rabság volt az ára.

– És hogy kerültél oda? – bökte ki a kérdést Vulkán.
– Ez hosszú történet, majd egyszer talán elmesélem – sóhajtott Gyutacs –, de mondd csak, tudnál segíteni rajtam? Nagyon szeretnék már kimászni innen.

Ekkorra Vulkán szeme annyira hozzászokott a sötéthez, hogy csakugyan ki tudta venni az ágy lába alá szorult másik gyufa körvonalait. Hamar felmérte a helyzetet.

– Sajnos, az ágyat nem tudom megemelni. És amúgy is sietnem kell, mert nemsokára felébred a masiniszta. Tudod, mit? Majd kitalálok valamit, és holnap éjjel visszajövök.

– Ígéred? – kérdezte Gyutacs.
– Igen – mondta Vulkán, és még hozzátette –, különben ne legyen többé Vulkán a nevem!

Vulkán elszántan indult a gyufásdoboz felé, de egy lépés után máris megtorpant. Hatalmas szörny állta útját. Vakító fehéren világított a sötétben. De fehérségénél is vakítóbbak voltak csillogó, éles fogai, amelyeket Vulkán ebben a pillanatban sokkal közelebbről szemlélhetett, mint szerette volna. A lény ugyanis kitátotta hatalmas száját, majd azt mondta:

– Cin-cin.

Vulkán csak azért nem ájult el, mert nem tudta, hogyan kell. Zavarában nagyot nyelt, és bemutatkozott.

– Vulkán vagyok.
– Tudom – mondta a fehér egér –, már az előbb is hallottam, mikor Gyutacs barátommal beszélgettél.
– Bizony – helyeselt az ágy lába alá szorult gyufa a félhomályból –, de most már csakugyan sietned kell, Vulkán! Elvigyelek egy darabon? Gyere, pattanj a hátamra!

– Megtennéd? Igazán hálás lennék, Cin-cin!

Alighogy Vulkán Cin-cin hátára ült, uzsgyi, kivágtáztak az ágy alól. A bátor gyufaszál huszár egy szempillantás alatt keresztülnyargalt a Padlósíkságon az egérparipával, és szélsebesen a gyufásdobozhoz értek. Elköszöntek egymástól, s mint egy varázsütésre, Cin-cin már ott sem volt, Vulkán pedig behuppant a többiek közé a helyére. A helyére, ahová nem is olyan régen még azt hitte, soha többé nem lesz képes visszatérni. Hát mégis sikerült.

Épp idejében, mert a masiniszta ekkor nyitotta ki álmos szemét, és már nyúlt is gyufásdobozáért meg pipájáért.

Vulkán soha nem érezte magát különbnek a többieknél, mindig úgy tartotta: minden gyufa egyforma. Most azonban olyasmit élt át és tudott meg, amit a többiek közül senki, s úgy vélte, most nem lehet áldozat. Előbb meg kell osztania tapasztalatait, hogy társai ebből erőt meríthessenek.

Ekkor a masiniszta kinyitotta a dobozt, behemót ujjaival egyenesen Vulkán felé nyúlt, majd kiemelte mellőle Kova urat. A jámbor öreg hihetetlen lélekjelenléttel fogadta, hogy eljött az ideje. Kipillantott a masiniszta ujjai közül, és utoljára is bátorítón mosolygott vissza szeretett barátaira, akiknek mindig erős támasza volt a bajban. Úgy ment el, ahogyan élt, higgadt méltósággal, reménnyel teli hittel.

Vulkán szörnyű rosszul érezte magát. Furdalta a lelkiismeret, amiért oly gőgösen kívánta, hogy bárki mást válasszon a masiniszta, csak ne őt. És tessék, közösségük épp azt vesztette el, akinek olyan sokat köszönhettek. Ráébredt, hogy csapatuknak most nagyobb szüksége van támogatásra, mint valaha, s ez őrá különös felelősséget ró.

És saját társai mellett immár gondolnia kellett Gyutacsra is. Nem szeghette meg ígéretét, mindenképp vissza akart menni, kiszabadítani az ágy lába alá szorult gyufát.

Tanakodott, mitévő legyen. Végül belátta, hogy legjobb lesz az egyenes utat választania, és mindent őszintén elmesélni gyufatársainak. Akkor aztán ki-ki szabadon eldöntheti, segédkezik-e Gyutacs megmentésében. Így is tett, mindent elmondott a többieknek.

Azok kerek szemmel hallgatták a cérnaexpedíció részleteit, a csodás repülést, a félelmetes tenyérben töltött fogság történetét, majd a nem várt menekülését onnan, Gyutacs esetét, és a Cin-cin hátán történő nyargalást. Vulkánnak hízelgett a többiek növekvő tisztelete, és ugyancsak megdobogtatta szívét, hogy Szikrácska milyen figyelemmel hallgatja szavait, csodás szempárját egy pillanatra sem véve le a daliás gyufalegényről.

Mind egyetértettek, hogy segítenek kiszabadítani Gyutacsot, és abban is megállapodtak, hogy ha ő is úgy akarja, maguk közé fogadják. Izgatottan várták az estét. Szinte bosszantotta őket, mennyit tesz-vesz a masiniszta, mielőtt lefeküdt aludni. Aztán alighogy nyugovóra tért, útnak indultak.

Az ágy alá félve meneteltek be, de Vulkán magabiztosan vezette őket.

– Gyutacs – suttogta Vulkán az ágy lába felé közeledve –, itt vagy?
– Szerinted hol lennék? – kérdezett vissza a beszorult gyufafiú, majd sóhajtva hozzátette: ¬ – Cin-cin meg én már azt hittük, nem jössz el.
– Megígértem, hogy eljövök. És hoztam segítséget is.

A sok gyufa Gyutacs köré sereglett. Nem sokat teketóriáztak, ahányan voltak, megragadták, és addig húzták-vonták Cin-cinnel együtt, míg végül kirántották az ágy lába alól. A földre huppanva nagyot nevettek.

– Köszönöm nektek! – mondta boldogan az immár szabad gyufafiú.
– Ugyan már! Hasonló helyzetben te is megtetted volna – felelte Vulkán. – Mondd csak, volna kedved velünk tartani?
– Igen, nagyon szeretnék – felelte Gyutacs –, máris olyan, mintha mindig is közétek tartoztam volna.

Azzal felpattantak Cin-cin hátára, aki elindult velük a Padlósíkságon át.

– Szóval, hogy kerültél az ágy lába alá? – kérdezte Szikrácska kíváncsian Gyutacstól.
– Úgy, hogy amikor egy nagyot zökkent a vonat – kezdte magyarázni Gyutacs, de az egyik gyufa egy kérdéssel félbeszakította.
– Ne haragudj, de mi az a vonat?
– Ezek szerint ti egy mozdony masinisztafülkéjében éltek, de nem tudjátok, mi az a vonat – állapította meg hüledezve Gyutacs –, na, akkor ez tényleg hosszú történet lesz. Amíg Cin-cin barátunk kocog velünk, elmesélek nektek egy-két dolgot a világról.

És Gyutacs mesélt, mesélt, és a kis gyufák megtudták, hogy a mozdonyfülkén kívül létezik egy világ, az igazi, a hatalmas, egy olyan tágas mindenség, ami annyira nagy, hogy száz év alatt sem lehetne bejárni, még a villámgyors Cin-cin hátán ülve sem. Ámultak-bámultak, és amikor Gyutacs befejezte a magyarázatot, szótlanul néztek hol egymásra, hol új társukra. Vulkán szólalt meg először.

– És hogy lehet kijutni ebből a fülkéből? Csak kérlek, azt ne mondd, hogy a kazánon át!
– Helyénvaló a kérdésed. Én is épp ezen mesterkedtem, amikor beszorultam az ágy alá. Látjátok ott fent a magasban azt a kormos, elfeketedett, falszerű dolgot? Azt ablaknak hívják, és a masiniszta olykor kinyitja. Azon át lehet megszökni!

Mind az ablak bámulásával voltak elfoglalva, amikor Cin-cin megcsúszott. A gyufák lehuppantak hátáról, és egyenesen a Felmosóvíz-tenger vödrében landoltak. Egyedül Vulkánnak sikerült megkapaszkodnia Cin-cin sörényében. Nem késlekedett, már ugrott is a tenger peremére, levette a törzsére tekert cérnát, egyik végét a vízbe dobta a többieknek. Az ijedtség nagyobbnak bizonyult a veszélynél.

– Még szerencse, hogy minden gyufa tud úszni – kiáltotta biztatásképp Vulkán a partról, és kezdte egyenként kihalászni őket.

Hamarosan minden gyufa szerencsésen kikerült a vízből, és Cin-cin hátán még a masiniszta ébredése előtt elérték a gyufásdobozt. De Vulkán kivételével mindannyian vizesek voltak…

A masiniszta aznap reggel nagyon meglepődött, amikor a pipája gyújtásához választott gyufaszál nem gyulladt meg a doboz oldalán. Többször is próbálta, de nem járt sikerrel.

Az új helyzet reménnyel töltötte el a dobozban lévőket. Hiú reménnyel. A masiniszta ugyanis a kazánba hajította a csütörtököt mondott gyufát, és máris újabbat húzott elő, aki pontosan ugyanígy pórul járt. A masiniszta éppen újabb gyufát próbálgatott, amikor Vulkán falfehéren megállapította, hogy addig folytatódik a mészárlás, amíg a masiniszta ővele, az egyedüli száraz gyufával meg nem gyújtja pipáját. Nézte riadt társait, Szikrácska félelemmel teli szemét, Kova úr is eszébe jutott, és elszánta magát.

– A szó legszorosabb értelmében égető szükségünk van valami kiútra – mondta, majd minden további késlekedés nélkül úgy helyezkedett, hogy kissé kilógjon a dobozból, és az ujjak biztosan őt húzzák következőnek.

De hősiessége – egyelőre legalábbis – hiábavalónak bizonyult, mert a masiniszta már nem akart több gyufát kipróbálni. Megelégelte a sok hiábavaló kísérletet és a kazánhoz lépett, hogy behajítsa az egész dobozt. Keze már lendült is, hogy megtegye.

– Mindennek vége! – sikították a gyufaszálak a dobozban.

De Vulkán nem adta fel. Kiugrott a dobozból egyenesen a tenyérbe. Ott végighúzta fejét a doboz oldalán, és lángra lobbant. A masiniszta megdöbbent, hát még amikor Vulkán sisteregve, lobogva megégette a kezét. A masiniszta, elvesztve egyensúlyát, tántorogva az ablaknak zuhant. Ekkor az ablak kibillent helyéről, és feltárult a világ. Virágos rétek, dimbes-dombos tájak suhantak tova, és betört a fülkébe a menetszél. Miközben a masiniszta próbálta visszanyerni egyensúlyát, egy kis fehér egér harapott a bokájába, ő meg kiejtette a dobozt az ablakon.

A gyufák szétszóródva a sín töltésére estek, a mozdony elsuhant mellettük a messziségbe. Gyutacs talpra ugrott, rögtön látta, hogy a csapatban senkinek sem esett bántódása. Egyedül Vulkánt nem látta sehol. Szomorúan a távolodó vonat után pillantott.

– Feláldozta magát értünk, de ő már nem tudott kiszabadulni a fülkéből.

Szikrácska kiáltására ocsúdott fel.

– Ott van!

Szikrácska a sín felé mutatott. Annak túloldalán vékony füstcsík szállt fel. Gyutacs odarohant, és bár tudta jól, hogy ő maga is lángra kaphat, a veszéllyel mit sem törődve, pillanatok alatt eloltotta égő barátját. De Vulkán meg sem mozdult, feküdt tovább.

Vulkán, mintha álmodna, könnyűnek érezte magát, kellemes melegség járta át, és csak hatalmas kékséget látott.

– Ez hát a gyufamennyország! – sóhajtotta.

De ekkor Gyutacs vigyorgó képe bukkant a szeme elé, és hangos örömujjongást hallott maga körül.

– Túlélte! – kiáltották boldogan a gyufák.

Vulkán megégett ugyan, de hamarosan teljesen felépült. Hogy eltakarja a fején éktelenkedő kormos égésnyomot, turbánt viselt, ami kifejezetten jól állt neki. Nem sokkal később megkérte Szikrácska kezét, és a lány boldogan igent mondott.

Nagy örömükre Cin-cin felbukkanására sem kellett sokat várniuk. Mint kiderült, a masiniszta egy pillanattal az után, hogy kiejtette a gyufásdobozt az ablakon, teljesen elvesztette egyensúlyát, és fenékre huppant. A fehér egér ekkor a vállára ugrott, onnan újabb szökelléssel az ablakon át a szabadba.

Innentől a szabad gyufacsapat tagjai annyit kirándultak, amennyit akartak. Lassan felfedezték az őket körülvevő csodás világot, és közben rengeteg újabb kalandban volt részük. Máig is boldogan élnek, ha meg nem haltak.

A pórul járt masiniszta a fülke padlóján ücsörögve közben arra gondolt, talán meg tudja gyújtani a pipáját a kazán izzó szenével is.

illusztráció | Macsinka Zsolt

Szerényi Szabolcs TEREK

hogy a pokol merre kezdődik és hol ér véget, nehéz arra felelni.
pokol-e a felszámolhatatlan dermedtség,
a ködön átderengő halvány háztetők rendezetlen foltjai
(hogy létezhet-e egyáltalán pokol, lehet-e szép, arra is.)

évtizedes véletlenek sora vezet ugyanis, ahová:
a lepusztulásig, ahol a málló vakolatdarabok
nikotinfoltos pocsolyákba hullnak,
ahol jelentősége van minden rozsdafoltnak a vashordók falán,
és minden vashordónak az elhagyott telkek őszi sarában.

ahol kifelé haladva a városszélen
vásott tanya kutyái verik fel a csendet,
míg visszatekintve pontosan megszámlálható minden,
tetők, templomok, víztorony, iskolakémény, zászlórudak.

enyészetnek vetve itt boronavasak,
amott ekesor-felfüggesztés, omladozó pajta,
végül kopott zománcú kombájn,
hozzá láncolva egy termetes kuvasz.

és az sem tudható, hogy mi, kinek
szakított ki vaskos darabokat ebből a világból,
csupán az nyilvánvaló, hogy ami itt a *lesz*, az máshol a *volt* –

sőt, az időhatározók értelme is megkérdőjelezhető,
már-már feledhető.

*

üres utcák összefutása
a padkákon néhány rozsdás autóváz
töri meg a lámpaoszlopok rendjét,

málló vakolat bontja
darabjaira a falfirkákat:
jelentésük eltűnik,
megváltozik.

a fény hatalmas erővel zúdul,
beton, kövek, vasak izzadják a hőt,
egykori fatörzsek száraz
morzsalékát hordja a szél.

egy kutyacsontváz lassan
az olvadó aszfaltba süllyed,
az úttest anyagába épül,
háromból kétdimenzióssá válik,

még kivehetők a formák,
a csontok fehére itt-ott,
de lassan egészen ősivé lesz:
posztmodern lelet, szintetikus fosszília.

Birtalan Ferenc EZ ITT A; ÜRES KATTOGÁS

EZ ITT A

Most mit mondjak Yorick
szar ez az egész
szar itt
nem vagyok több nálad
ne mondd
tudom a választ
kezemben tartom üres koponyádat
és igazán nem érdekel a sorsod
csontkupádból hörbölt bor
zsibbasztja a torkot.

Olyan kurva egyszerű az egész
olyan tiszta
feltesszük a kérdést
mint megnyúlt pulóverében
Kormos Pista
Cicelle Párizs
nem hülyéskedett
csak bámult szegény Yorickra.

Az ifjú dán
puffasztott rizs lett
tűnnek a koponyák az asztalokról

megöregedve se lettem bölcsebb
valahogy nem jön soha a jobb kor
remélve élünk napra nap
királyfi
belőled is mi maradt
To be or not to be
ha a kérdésig eljutunk
már az is valami.

ÜRES KATTOGÁS

reklámkockák amit csak tudatalatti észlel
valami kényszeresen megjelenik
élni kezd a zsigerekben
olyan volt a tegnap esti film után
szagok keserű íz sírásra szorult torok
nem tudom megfejteni
a kórházi estemagányig jutottam
ezerkilencszáznegyvenkilencben
mikor reszketve hüppögve bújtam meg az ágyban
a hangos sírást már szégyelltem
nem tudom miért ez azóta sem változott
mintha kéz szorítaná nyakamat
szemem alig tudja tartani a könnyet
rohadtak ezek a rejtett filmkockák

a zsigeri kényszer
pedig semmi olyan nem volt
amihez közöm volna az amerikai tucatgiccsben
talán a rasztás hajú fekete gyerek
ahogy anyjához simulva nézett a kamerába
riadt tekintetére reagált bennem
a léleknek nevezett franctudjami
fülemig húztam a paplant jóval éjfél után
nem mertem elaludni
nehogy becsukódjon anyuék mögött a kórteremajtó
ott ne maradjak a klórszagú csöndben

aztán pörgés csattogás
mint rég a mozikban mikor véget ért a film
üres kattogás
csak a vakító fehér fény maradt
a varázslatból ébredők szemében

kép | flickr.com

Legéndy Jácint HAJLÉKTALAN ZSOLTÁR

sovány maradtam szeretetre és kenyérre éhesen csavargok a pályaudvar mögött november óta előttem a virágzó cseresznyekertek s a felhők hatalmas fogak ég illetve föld állkapcsában mind eltűnnek barátaim ahogy húscafatok a tigris pofájánál csak észrevétlenebbül persze vörös-lő nyelvét fonja rám az alkonyat ha lerázom is magamról kerítésekhez csapdos e másik őselem a szél s érzem sugárzó melegét a házaknak melyekben csókra gerjeszti egymást a nő és a férfi közéjük feküdnék árvaságom éhségem csillapítsák ne nyeljen el a horizont mögött szikrázó hatalmas gyomor az űr

Ács József AZ ÚTON MENNI KELL

Az az érzésem, hogy ezek a derék emberek, ez a sok Jerzy, Wojciech, Zbigniew és a többiek, soha nem érnek célba. Csak mennek az úton elkínzottan, tálcájukon pezsgővel, mások sült hússal vagy lángoló palacsintával, és minden kihűlt fogásért vagy kiöntött cseppért büntetés jár. Ahogy változik a táj, feltépett földek, üszkös romok, lótetemek közt sietnek el lélekszakadva, a kitűzött három kilométeren jóval túl, szívük szúr, bokájuk megbicsaklik, térdeik sajognak, karuk zsibbad, tüdejük ég. Nehogy egy csepp is kiömöljön. Lucskosra ázott cipőben, ólomsúlyú vállal hatolnak keresztül az időközben megszállt országon, az éjszakában csak fehér pincérkabátjuk világít.

Kiégett kolostorban, mosdatlan emberek karanténjában járunk, háború és fekete himlő idején, árvíz kiöntötte temetőben, amit szögesdrót választ el a hullámzó gabonatábláktól. Terek és idők most jóvátehetetlenül összekeveredtek: mikor a pincérverseny levonul, a szeptemberi úton a senkiföldjén átvágni és időlegesen senkivé lenni igyekvők, sorból kilépett munkaszolgálatosok és dezertált katonák léptei csattognak, egészen az első géppisztolygolyóig, mely újra valakivé teszi őket: a kívülre került lélek még egyszer visszaszakad a testbe, mielőtt végleg eltávozna belőle. Futnak a lágerek meghajszolt lakói, futnak a hirosimaiak, kiknek a bőre az infravörös sugárzás hőjétől hirtelen felhólyagzott, majd a beérkező lökéshullám letépte róluk: úgy húzzák maguk után, mint valami lefoszlott harisnyát, aztán összeesnek. Jönnek a napalmtól megégett vietnami gyerekek, aztán kalapáló szívvel menekülők az aknavetőkkel lőtt szarajevói piactérről, egy rommá bombázott palesztin kórházból, minden kiöntött cseppért büntetés jár. Futnak az emberek Kelet-Ukrajnából, ahol a szomszéd család házát szétlőtte a tüzérség, a kiégett pincéből csak a hullájuk kerül majd elő, futnak a túlélők, bár nincsenek sehol biztonságban, a lakótelepen a közért előtt a minap gyermekfejnyi gödröt vájt a betonba a gránát, és akinek arcát vagy lábát letépi, elvérzik, futnak ki a világból lélekszakadva, utolsó holmijukkal, amit szeretnének valahogy épségben átmenteni, maguk se tudják, hová. A sivatagban a szétlőtt nászmenet túlélői szaladnak fedezéket keresve, nehogy ők is egy fekete-fehér monitoron mozgó, majd gombnyomásra hirtelen megálló fekete pontként végezzék, futnak, mint az irakiak, szírek, afgánok a hazugságok mindent felégető tüze elől. A menekülők koponyájába fészkelt hang azt mondja: „Ami volt, elmúlt. Nincs más hátra, csak előre az úton.”

Az elvetett magvak újra kicsíráznak. Egyenruhák mindenütt. Légkondicionált, panorámaablakos, médiacsatlakozó-pontokkal felszerelt konferenciatermek végtelen sorban, mindegyikben sajtfehér bőrű politikusok nyilatkoznak a szintetikus csirkehúsról és a háború elkerülhetetlenségéről, öltönyükön egyetlen szakadás, ránc vagy folt sincsen, az elkezdett beszédet nem hagyják abba. Minden kiömlött cseppért büntetés jár.

Befolyásos emberek díszvacsorája a média elől elzárt luxusszállodában, ahol minden négyzetcentimétert portalanítanak. A súlyos és hófehér, ropogós asztalterítőn vakítóan fényes ezüst evőeszközök. A vendégek már megszokták a rájuk nehezedő felelősséget, van az egészben valami kellemes pikantéria. Embert próbáló helyzet a mai, melyben nem szabad elgyöngülni és engedményeket tenni, de hát ugyan hogyan is gyöngülnének el – hiszen akkor nem kerülhettek volna ide. Jólesik időnként átfuttatni a fejükön ezt a tautológiát: segít újra meg újra átélni tulajdon fontosságukat és kiválóságukat, melyen döntésük úgy nyugszik majd, miként a világmindenség egy roppant teknős páncéllal borított hátán.

A háttérben csokornyakkendős pincérek hozzák-viszik hangtalanul a pezsgősvödröket. Válogatott társaság dolgozik az arannyal ékes tükörteremben – ők már bizonyítottak. A perifériák pincérei kitaposott cipőikben készülnek a közelgő versenyre, melynek helyszíne ismert, ám az időpontja még kérdéses.

Ami bizonyosnak látszik: a táv nem három kilométer lesz, hanem sokkal, de sokkal több.

kép | operetta-research-center.org
film | filmhiradokonline.hu

Török Panka DEKADENS DAL

valami szenvedés még hátravan
hogy tebenned szenvelegni hagyjál
hogy szívjam a keserűséget tárgytalan
mert hagytam oly sokáig: tárgyat adjál
eltűntek a juhar-propellerek
a hátsó kerti fákról mint a kámfor
s az oszlopok a gangon részegek
tégláikon az új Nap fénye átforr.

valami szenvedés még hátravan
sok kisbetűs szöveg a lényegig
dolgok miknek formája nincs csak árnya van
talán még hosszú lassan romló évekig
kicsorbult undoromnak fintora
fordítva látja arcom a kanál
ahhoz megyek kinek még van bora
az éjszaka az oszlopok között talál

kép | flickr.com

Lakatos László JELENTÉS

Latyadék

Olvadó hó színezi az előtér kövét. Nem is hó. Csak amolyan latyak. Piszkos, sáros hóból lett „latyadék”. Ez úgy képződik, hogy a szűz hóba minél többször belelépünk (lehetőleg sáros, piszkos) cipővel vagy bakanccsal. Módszeresen színezzük a fehéret előbb szürkévé, majd ocsmány feketévé. A művelet csizmában is végezhető. A lényeg, hogy azt tapossuk, ami még tiszta.

Ezután a „latyadékot” lábbelinkre, esetleg nadrágunk szárára tapasztjuk. Ha az idő engedi, és elég gyorsan mozgunk, akár rá is fagyhat! A képződményt még el kell juttatni a nem rendeltetési helyére. Lehet ez szoba, előtér, konyha stb. Bármi. Az igazán ügyesek szőnyegre viszik. Mármint a „latyadékot”. És itt, távol a világ rohanásától, a kinti hidegtől védve, végre az lehet, aminek szánták. Sáros, vizes folt. Csak egy kis meleg kell hozzá. Semmi más.

*

Jelentés

A mai napon szálka szaladt a körmöm alá. Piszkosul fáj, de mindent el lehet viselni! Eltávolítását nem mertem eddig kezdeményezni, mert már ez is az enyém. Ha majd begyűlik, és kilökődik, elteszem ínségesebb időkre. Alkalmanként a körmöm alá szúrom, emlékezetül.

Ui.: Gépelés közben elmélyült a kapcsolatom a szálkával, ezért elkereszteltem Gizinek.

kép | flickr.com

Stonawski József FÉL-ELEM

kevésbé fás,
időnként fásult,
mi tagadás.
Képernyőn is unos-un
a tömegkommun
ikáció.

Egyre sebezhetőbb
a világ
ez a több,
hiába-sír
utánunk a táj
kőtábla-tömb.

A pillanat nyí,
viszonyítási alap,
annak is annyi,
játszi fél-elem
igazgat, ceruzányi,
a jelen korhely adat.

kép | flickr.com

Telléry Márton NEM FOCI

– Mit csináljak ezzel a CD-vel?
– DVD.
– Tök mindegy.
– Egy rövidfilm van rajta. Néhány barátommal készítettük.
– És?
– Gondoltam, érdekel.
– Nincs olyan izém.
– DVD lejátszód?
– Igen.
– Nem baj. Számítógépen is megy.
– Nincs számítógépem.
– Nincs számítógéped?
– Jól hallottad.
– Akkor nézd meg egy barátodnál.
– Nincsenek barátaim.
– Rokonodnál.
– Az sincs.
– Aha… Mondanám, hogy gyere el, nézd meg nálunk, de a családom nem örülne. Különben is, soha nem találkoztunk kint, és azt hiszem, jobb, ha ez nem változik. Igazság szerint el sem tudom képzelni, hogy máshol is létezel. De talán te is épp így vagy velem.
– Nem.
– A laptopomat vagy tabletemet meg nem merem lehozni ide, gondolom, megérted. Úgyhogy inkább elmesélem, miről szól.
– Ha akarod.
– Végül is nem krimi vagy ilyesmi, hogy elrontaná a szórakozást, ha elárulom a végét. Sőt, talán érdekesebb is így, ha egyszer mégis megnézed. Lesz róla egy képed, amit összevethetsz a látottakkal.
– Nem valószínű.
– Egy műteremszobát képzelj el. Néhány festmény a háttérben, elöl asztal, rajta nagytestű nyúl mászkál. Az ablaknál húsz év körüli lány áll, kifelé néz. Majd közeliben látszik. Több részletben kifejti, milyen unalmasnak talál egy bizonyos futball-stílust. Bár nem nevesíti, sejthető, hogy a Barcelona és a spanyol válogatott által fémjelzett tiki-taka játékmodorról van szó. A monológjában beálló szünetek alatt ismét a nyulat látjuk, aki körül az eleinte üres asztallapon egyre gyűlnek a könyvek.
– Értem.
– De hogy jön össze mindez? Mi köze a festményeknek a focihoz, a nyúlnak a könyvekhez, a lánynak a nyúlhoz, és így tovább? Egyáltalán, hogy jutott eszembe ilyen őrültség? És mi vitt rá, hogy társaimmal időt és energiát fordítsunk arra, hogy képi-hangi valósággá alakítsuk? Gondolom, ilyesfajta kérdések fogalmazódtak meg benned.
– Még hasonlók sem.
– Mert ez az, hogy én sem tudom! Fogalmam sincs! Semmi értelme az egésznek. A film vége pedig épp ezt hivatott bemutatni. Kiderül ugyanis, hogy a jelenetet egy fiatalember nézi laptopján, aki értetlenségének ad hangot, kifejezve a magam és a néző megelőlegezett értetlenségét. A művészettel szemben megnyilvánuló értetlenségről van szó? Vagy tágabb értelemben arról az ősi, ijesztő kételyről, hogy a létfenntartáshoz szükséges tevékenységeken kívül érdemes-e bármivel foglalkozni, amikor pontosan tudjuk, hogy egyszer úgyis meghalunk? Na de nem akarok filozófiai mélységekbe bocsátkozni egy ilyen bolond kisfilm kapcsán.
– Ennek örülök.
– Azért szeretném, ha eltennéd a lemezt. Akkor is, ha a megfelelő technikai eszközök híján nem több számodra

fémesen csillogó korongnál. Se lány, se nyúl, foci, könyvek, képek – talán még értetlenség sem. Jó lesz néha arra gondolni, hogy ott hever nálad a polcon vagy az asztalon. Időnként kézbe veszed, arrébb rakod…
… ugye nem mondod, hogy nincs sem polcod, sem asztalod?
– Pedig nincs.

Szilvási Pál SZONETT A TESTRŐL

Én nem gondoltam eddig, hogy a test,
tudod, mikor csak hálni jár a lélek
belé, és bűzös nedveket ereszt,
és túl puhák vagy éppen túl kemények

a végtagok, s negyven kiló csupán,
mi megmaradt, és úgy hever az ágyon,
mint kiskabát a becsüs asztalán,
vagy épp kövér, s hogy annyira ne vágyjon

megmozdulni, ez lesz neki a cél,
s hogy evés után rögtön még ne hányjon,

s hogy megértsék, ha hörögve beszél,
mindig azt hittem, elég, hogyha szánom,

s nem gondoltam, hogy szép. Rád néz, és máris
fénybe borul, akár egy katedrális.

kép | Farkas István: Látnoknő

Kókai János TÉRELMÉLET

Mennyire más volt gyermekkorom tere.

A fűvel benőtt, salakos föld
puha, ütésvédő talajt kapott.
Térdhorzsolásaim nem lennének.

A nyikorgó vashinták helyét
természetazonos játék vette át.
Biztonságosan repülnek az égre.
Tenyerem még rozsdás fémkapaszkodókhoz szokott.

A háromszintes vasrakétát elbontották,
rajta ostromoltuk a csillagokat,
estig kimaradva a szülői háztól.
Összevesztünk, ki legyen Gagarin,
aztán addig néztük a Göncölszekeret,
míg el nem hittük,
hogy meglódul és leereszkedik az égről.

A ping-pong asztal repedésein úgy ugrált a labda,
mintha bíró igazgatná a meccset.
Dobhártyámon ott rezeg a koppanás,
ahogy a fémháló meghiúsította terveinket.

A focipálya színes, műanyag burkot kapott.
Kijelölve felező, tizenhatos, pontrúgás.
Sehol a szürke beton,
ahol a cselezéstől kifordult a térd,
és ha a jól sikerült támadás után
a lyukas kapuba lőttem a bőrt,
olyan messzire gurult,
hogy azóta sem találom.

kép | flickr.com